

SLOVENSKI Zadružnik

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA KOPRSKEGA OKRAJA

KOPER — 14. JULIJA 1961

★ POSTNINA PLACANA V GOTOVINI ★

LETO X. — STEV. 29

OB NAPORIH ZA UVAJANJE NOVIH GOSPODARSKIH NAČEL

Koristna izmenjava izkušenj

Da bi pospešil prizadevanja gospodarskih organizacij za izvajanje novega gospodarskega sistema in jim obenem pomagal z izmenjavo izkušenj, se je okrajni sindikalni svet odločil organizirati razgovore o tej problematiki za podjetja posameznih panog.

Tako so se v ponedeljek, 10. tega meseca, zbrali v Kopru na razgovor predstavniki organov delavskega upravljanja, političnih organizacij in upravnega sektorja večjih prometnih podjetij. Ker sta »Intereuropa« in »Pristanišče« dosegla doslej pri tem delu najboljše uspehe, sta predstavnika

teh podjetij udeležence razgovora seznanila s stanjem organizacije ekonomskih enot in sistemom delitve dohodka ter osebnih dohodkov v nujnih podjetjih. O tem, kako zelo je novi sistem spodbudil delovne ljudi za doseganje boljših gospodarskih uspehov, pričajo podatki iz »Intereuropa«. V lanskem prvem polletju je to podjetje izpolnilo samo 86 odstotkov polletnega plana in še to s težavo, planske naloge letosnjih prvih 5 mesecev pa so presegli za 15 odstotkov. Ob tem pa ni mogoče mimo dejstva, da so za 86-odstotno izpolnitve plana lani

v prvem polletju porabili 60,4% čistega dohodka, medtem ko je bilo za 15-odstotni preseg planinskih nalog v prvih petih mesecih letos potrebnih samo 42,5% čistega dohodka. To pa ne pomeni, da so bili prejemki zaposlenih letos manjši. Nasprotno: v primerjavi z lanskim letom so se ti povečali za 23 do 45%. To najbolje dokazuje, kako zelo se je povečalo zanimanje vseh članov kolektiva za gospodarjenje v podjetju in za pravilno razpolaganje z razpoložljivimi osnovnimi ter obratnimi sredstvi. Drugače bi bili zgoraj omenjeni številčni odnosi nerazumljivi in nemogoči.

Sledila je razprava, ki je razložila še marsikatero nejasnost in dala udeležencem razgovora čisto konkretno napotke za delo v prihodnji.

Podobne razgovore bodo do 18. tega meseca imeli še predstavniki gospodarskih organizacij kovinske, gradbene in kmetijske stroke.

F. M.

Pogled na del zabavniškega prostora okoli gozdarskega šolskega centra v Postojni, kjer je bil minuto nedeljo lepo uspel piknik jugoslovenskih izseljencev iz vseh delov sveta. Okrog pet sto izseljencev in veliko število domačih gostov se je v prijetnem pomenku zadržalo ves dan

Partizanska Ljubljana se pripravlja

Na slavnostnem partizanskem zborovanju in na mnogih kulturno-zabavnih prireditvah v Tivolskem parku se bo 21. julija zvezcer zbralo 250.000 ljudi — Veličastno in radostno srečanje borcev, aktivistov in delovnih ljudi, kakršnega doslej še ni doživel naša dežela

Ob 22. juliju, ko bo slovensko ljustvo proslavljalo Dan vstaje, si bodo v partizanski Ljubljani podali roke nekdanji borce in aktivisti NOB z mladimi ljudmi, ki danes polni zaleta gradijo na svetih tradicijah starejše generacije socialistično domovino.

Partizanska Ljubljana, ki je bila zarišča upora proti okupatorju in domaćim izdajalcem, mesto, do koder se je razplamela iskra revolucije od Triglava do Gorjanov in od Soče do Prekmurja, bo gostoljubno sprejela deset in deset tisoč manifestantov naše enotnosti.

Na velikem prostoru v Tivoluju, pod poslopjem Muzeja NOB, se bo po dosedanjih podatkih zbralo okrog 250 tisoč ljudi. Na tem veličastnem srečanju delovnih ljudi Slovenije, kakršnega doslej Ljubljana še ni doživel, bodo po velikem zborovanju kulturne in družabne prireditve pevskih zborov in godb, vsa osrednja slovenska gledališča in vsi kinematografi pa bodo na prostem ali v svojih hišah priredili posebne predstave v počastitev 22. julija.

Že na večer pred praznikom bo Ljubljana zažarela v soju umetnega ognja in raket in vse ulice bodo bogato osvetljene in okraje. Posebno središče mesta bo en sam živopisan park, prepolnjenega in zastav. Ljubljana bo se glavne ulice in trge soremnila v veliko zabavniške deset in deset tisočev partizanov, aktivistov in terencev narodnoosvobodilne vojne, v zborni mesto naše

mladine in vseh delovnih ljudi slovenskega ljudstva, ki bodo letosni veliki praznik — 22. julij — dvajseto obletnico začetka vstaje proti okupatorju in njegovim domaćim izdajalcem proslavili ob spominu na padle heroje-partizane in ob neskaljenem zadovoljstvu nad velikimi uspehi, ki smo jih dosegli v dosedanjem graditvi socialistične Jugoslavije.

Partizanska Ljubljana vabi, vabi na najbolj veličastno srečanje nas vseh, na srečanje, na katerem bomo obudili spomin na dolgotrajno obdobje trde borbe za svobodo, ki jo je vodila naša Komunistična partija, in da bomo pod zastavo Zveze komunistov in Socialistične zveze delovnih ljudi dobili novih pobud za vso našo nadaljnjo ustvarjalnost.

Pogled na del množice, ki je preteklo nedeljo z zanimanjem spremila revijo mašega civilnega in športnega letalstva v Postojni

Naša okrajna proslava 20. obletnice ljudske revolucije je bila v Kopru v nedeljo, 9. julija na Titovem trgu. Pripravil jo je Okrajni svet Svobod in prosvetnih društev s člani društva in naših okrajnih šol. Prireditve, za katere je napisal scenarij književnik Vasja Ocvirk in jo je režiral Srečko Tič, je s svojo kvalitetno in svojevrstno zasnova prelomila dosedanje tradicijo običajnih akademij. Izvajaju na velikem in okusno aranžiranem odrhu (na sliki) je zbrana množica ljudi, ki so napolnili koprski glavni trg do zadnjega kotička, sledila izredno pozorno in nagradila vse izvajalce s priznanja polnim ploskanjem

Veličastno praznovanje

V Titovem Užicu je bila 3. in 4. julija nadvse veličastna proslava Dneva borca. Več kot 200 tisoč ljudi je prihelo iz vse države v to zgodovinsko mesto, ki je bilo že v prvih dneh okupacije pred 20 leti sedež nekdanje partizanske užičke republike in s tem zibelka socialistične Jugoslavije.

Tovariš Aleksander Ranković je 3. julija odkril v sredi mesta veličasten Titov spomenik in v svojem slavnostnem govoru med drugim dejal:

»Naš sodobnik, ki sedanjim in prihodnjim mladim generacijam daje največ moralne in idejne moći, je Tito — politik, vojskoved, državnik. Tito — človek, njegov odnos do ljudstva pa tudi stališče in čustva ljubezni jugoslovanskih narodov — do Tita.«

Na velikem zborovanju 4. julija pa je govoril predsednik Tito. V svojem govoru je živo orisal krvavo pot jugoslovenskih narodov, ki so jo prehodili med narodnoosvobodilno borbo in njihove napore pri današnji graditvi socialistične domovine.

»Uspešno končana vojna ter ostvaritev naše nove socialistične in federativno urejene skupnosti enakopravnih narodov, ki si je s svojim bojem pridobila velik ugled in priznanje v svetu,« je med drugim dejal tovariš Tito, »sta pokazala, da je bilo zaupanje širokih ljudskih množic v Komunistično partijo kot voditeljico osvobodilnega boja popolnoma upravičeno.«

Pred 20. leti smo postavili temelje resnične svobode in napredka

• Naši narodi so dokazali, da so zreli, da se sami upravljajo; in ne samo to, temveč so tudi zreli, da sodelujejo v dogajaju na mednarodnem toriu, da se tuji tam sliši njihov glas.

• Navadili smo se na težave in zato nas ne morejo omagati, kaj še zlomiti.

Naša velika proslava

Po vsem koprskem okraju se že vrste številne proslave v počastevi 20. obletnice revolucije in Dneva vstaje slovenskega ljudstva. Mladina je v zadnjih dneh minulega šolskega leta počastila spomin na začetek naše revolucije z akademijami in razstavami v sklopu programa jugoslovenskih pionirskih iger. Obiskala je tudi znane partizanske kraje in povsod: v šoli, na izletu ali ob razstavi dokumentov iz NOB zavrnjeno prisluhnila besedam bivših partizanov o veličastni epopeji jugoslovenskega ljudstva v borbi za nacionalno, kulturno in gospodarsko svobodo.

Doslej so bile tudi proslave tabornikov na Pivki, letalcev, jadrancev in padalcev v Postojni, proslave delovnih kolektivov in krajevnih družbenih organizacij v najbolj znanih partizanskih vasih. Seveda ne smemo pri tem pozabiti, da so dosedanje občinske in osrednja okrajna proslava, ki je bila minuto nedeljo v Kopru, tako razgibale vse prebivalce koprskega okraja, da se mno-

žično prijavljajo na osrednjo proslavo, ki bo 22. julija v partizanski Ljubljani.

Že doslej je več kot 10 tisoč prijavljenih iz občin našega okraja, da bodo ob Dnevu vstaje stisnili roke nekdanjim borcem in članom delovnih kolektivov iz vse Slovenije in mlademu rodu, ki danes nadaljuje v mirni izgradnji domovine pot, ki je bila v prvih dneh naše revolucije prepopojena s krvjo.

Okraji in občinski odbori ter komisije za proslavo 22. julija v Ljubljani še vedno zbirajo prijave in tudi skrbijo za prevoz. Za sedaj je že rezerviranih okrog 50 avtobusov in 90 tovornjakov, prijavljenci iz Ilirske Bistrice, Hrpelj, Sežane in Postojne pa bodo potovali z vlaki. Kaže, da bo razen navedenih prevoz iz našega okraja peljalo na proslavo še najmanj 420 osebnih avtomobilov. Vse podrobnosti o odhodu in povratku pa dajejo občinski odbori in njihove komisije za prevoz.

POSTOJNSKI LETALCI SO POČASTILI OBLETNICO VSTAJE Z VELIKIM AEROMITINGOM

Junaki višav so navdušili tisočglavo množico

Pester spored letalskega mitinga, ki je bil minuto nedeljo v Postojni, je privabil na letališče več tisoč gledalcev, ki so enodušno izrazili priznanje organizatorjem te mikavne prireditve, medtem ko so pogumni letalci našega civilnega oziroma športnega letal-

stva ter smeli padalci navdušili in poželi simpatije množice. Prireditve je bila posvečena 20. obletnični vstaji in člani postojnskega aerokluba so ob sodelovanju vseh aeroklubov iz Slovenije in aerokluba iz Zagreba ter mentorja te parade Pavla Crnjanske-

ga dokazali svoje organizatorske sposobnosti in dostojno prikazali moč našega civilnega letalstva in izvležbanost naših junakov neba. Naj omenimo, da so bili med gledalci tudi gostje — predsednik koprskega okraja Albin Duje, sekretar občinskega komiteja ZKS Postojna Jože Baša in predsednik občine Adolf Gerzelj.

Simboličnemu uvodu — preletu večje skupine letal v formaciji Tito in zatem v oblaki petrokrake zvezde nad Postojno in letališčem — je sledilo kar 15 točk dinamičnega in napetega programa. Žal je odpovedalo sodelovanje naše vojne letalstvo, kar je vsekakor pomenilo precejšnjo vzel v napovedanem programu. Sicer pa so številna motorna letala ter domala vsi tipi naših jadrnih letal s svojimi vitkimi trupi parali nebo nad Postojno in vzhici gledalci so strmeli v nebesa in modrino skoraj dve uri, čeprav so se posamezne točke pro-

(Nadaljevanje na 11. str.)

Spravočnik DO SVETU

PREDSEDNIK TITO NA BRIONIH

Predsednik republike Josip Broz Tito se je minulo soboto vrnil na Brione, kjer bo nekaj časa na okrevanju. Kakor je znano, je predsednik Tito konec junija zbolel za akutnim vnetjem mandejev.

OZN MORA INTERVENIRATI

Predstavniki Narodne organizacije jugozahodne Afrike, ki je pod skrbništvom Južnoafriške unije, so pozvali Organizacijo združenih narodov, naj odločno intervenira pri vzpostavljanju reda v jugozahodni Afriki. Kot je znano, »izvaja vojska Južnoafriške unije fizično zatiranje tamkajšnjega ljudstva« o čemer je bil že pred časom opozorjen tudi generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld.

O PRAVICAH SLOVENSKE NARODNE MANJŠINE

Vodstvo Komunistične partijske Italije je konec maja izglasovalo resolucijo o pravicah slovenske narodne manjšine v Italiji. Izvršni odbor Slovenske kulturno-gospodarske zveze pa je 23. junija podobro obravnaval njen vsebinsko v izrazil upanje, da odpira ta dokument novo obdobje v politiki KPI do slovenske narodne manjšine ter izraža nado, da bo stvarna in trezna govorica resolucije prešla v vsakdanjo prakso tudi na področju Trsta.

5. JULIJ 1961
ZGODOVINSKI DAN

V sredo, 5. julija, je bil Nacionalni dan protesta proti razdelitvi alžirske ozemlja. Na poziv začasne vlade Alžirske republike je alžirsko ljudstvo s patriotskimi demonstracijami velikega obsega enodušno potrdilo svojo odločnost, da bo nadaljevalo borbo za neodvisnost in nedeljivost alžirske ozemlja. Francoska vojska in policija v Alžiriju pa sta streljali na demonstrante in bilo je več desetin mrtvih ter na stotine ranjenih. »Poudariti hočemo,« tako med drugim omenja posebno sporočilo začasne alžirske vlade, »da so padle te žrtve

TRGOVSKO PODJETJE »MAVRICA« IZOLA
razpisuje za šolsko leto 1961/62

Š T I P E N D I J O
na administrativni šoli

Interesenti naj vložijo ponudbe s kratkim življjenjepisom in prepisom zadnjega šolskega spričevala najkasneje v 15 dneh po objavi. — Prednost imajo kandidati iz Izole oziroma s koprskega obalnega področja.

ZAPISKI Z OBMEJNEGA BLOKA:

Odkritosrčnost je cenejša

Ko listamo po zapiskih carinarnic o zaplembah blaga, ki ga hočejo nekateri špekulantji in naivneži pretihotapiti v našo državo, se nehotno vprašamo:

Ali je vzrok tihotapljenja še vedno starata miselnost, da je blago, ki je označeno z Made in... res boljše in cenejše, kot je domači izdelek? Oziroma ali klubj prosvetljenosti in višji kulturni ravnini državljanov še vedno ponekod prevladuje navdušenje nad kičastimi slikami, ki jih v inozemstvu prodajajo po nizkih cenah, medtem ko jih pri nas krepko zaračunajo zgolj zato, ker je med nami še vrsta ljudi nadvse srčnih, če imajo v stanovanju sliko z omledino-sladiščnim motivom. Na primer: idilični otok z na pol golimi morskimi vilami, Jezero, v katerem se v »čudovitih« barvah vode, gora in tančic kopljeno dekleta z angelsko deviškimi obrazmi in podobno.

Na enem izmed obmejnih blokov v našem okraju so nam med drugim povedali, da ni malo primerov, ko je potreben izreči visoke kazni samo zato, da bi opozorili druge, naj se ne lotijo nepremišljenih dejanj. Med drugim smo namreč zvedeli za naslednje primere:

V kolonji je pripeljalo 12 tovornjakov in v osmih so ugotovili za 455.000 dinarjev blaga, ki bi ga morali vozniški prijaviti in plačati 197.000 dinarjev carine. Slo je za cene slike — kič — in za nekatere maleenkosti.

Odkritosrčnost bi bila cenejša, saj

je morala kolona tovornjakov čakati na prvi izrek sodbe: zaplemba blaga in 503.000 dinarjev kazni. Razen tega je vseh osem voznikov zaradi omadovanja dobrega imena svojega podjetja se v nevarnosti, da bodo odpuščeni.

Drugi primer:

Dva voznika tovornjaka sta hotela pripeljati v našo državo okrog 300 parov najlon nogavic. Res je, da so za sedaj te vrste nogavic v drugih državah z bolj razvito tekstilno industrijo nekoliko cenejše, kot so pri nas, vendar ne bi tako imenovana zaščitna carina veljala več kot 70 tisoč dinarjev, če upoštevamo, da je vrednost takšne količine najlon ocenjena na 150.000 dinarjev. In vendar sta vozniški upala na možnost, da jima bo uspelo pretentati carinike! Toda, bil je račun brez krčmarja, saj sta bila kaznovana vsak s po 80 tisoč dinarjev, a nogavice že čakajo, da jih bo uprava carine prodala na javni dražbi.

Privatni avtomobilisti še slabše odrežejo. Samo zato, ker ni prijavil tranzitorskega sprejemnika in še nekaj maleenkosti, vse skupaj v vrednosti okrog 200 tisoč dinarjev, in da bi plačal 60.005 dinarjev carine, je bil po carinskih predpisih kaznovan z zaplembom blaga, ki ga je hotel ilegalno pripeljati v našo državo, s 150 tisoč dinarjev denarne kazni in z zaplembom osebnega avtomobila, ki je med brati vreden milijon dinarjev. Torej — če bi bili odkritosrčni, bi

DR. ALES BEBLER VELEPOLANIK V INDONEZIJI

Z ukazom predsednika republike je bil te dni imenovan za novega izrednega in opolnomočenega veleposlanika FLRJ v Indoneziji dr. Aleš Bebler - Primož, dosedanji predsednik odbora za zunanje zadeve Zvezne ljudske skupščine.

Segni sprejel predstavnike italijanske manjšine

K našemu zadnjemu poročilu o obisku italijanskega zunanjega ministra Antonia Segnija v Beogradu dodajamo, da je na sprejemu pred odhodom sprejel in se razgovarjal tudi s predstavniki italijanske manjšine v Jugoslaviji.

Zastopniki manjšine so visokemu gostu izrazili nedeljeno zadoljivo svojih sonarodnjakov v Jugoslaviji, ki pozdravljajo uspešen razvoj jugoslovansko-italijanskih odnosov, kljukrat pa so izrazili željo, da bi se ti odnosi še bolj poglobili. Segni je iz tega razgovora lahko povzel, kako vsestransko se lahko kot popolnoma enakopravni državljanji Jugoslavije uveljavljajo pripadniki italijanske manjšine pri nas, saj je naša država glede pravic te manjšine storila celo veliko več, kakor pa je bila glede na svoje mednarodne obveznosti dolžna. Pod včasom tega razgovora s predstavniki italijanske manjšine se je minister Segni strinjal s tem, da morajo biti narodnostne

manjšine činitelj zbliževanja med sosednimi narodi.

Ob koncu svojega bivanja prisega je italijanski zunanjji minister spremenil svoj program in odpotoval še na Brione, kjer ga je sprejel predsednik republike Tito.

Za boljše medsebojno razumevanje

moči, »da bi kot socialistična in neodvisna država delovala v smeri popuščanja napetosti v svetu in da bi na ta način izpolnila svojo obveznost do človeštva.«

AKTUALNI PROBLEMI »POMORSKEGA« KOPRA

Pomorsko šele za šoferskim

Pred dnevi sem srečal znance iz »notranjosti«, starega kontinenta, ki je prvič videl Koper in — more. Pa me je takoj napadel z vprašanjem: »Kje pa imate to naše more?« Bill sem presenečen, da prvi trenutek sploh nisem mogel do sape. Pa sem ga odvedel v staro luko, spretno se prebijajoč med avtobus in tovornimi avtomobili, in na njegovo začudenje sva se živa in zdrava znašla za kapitanijo in pred »Trigrom«. Ko sem mu povedal, bil je ponedeljek, da se lahko ob 14,15 odpelje s to našo lepo ladjo vzdolj naše obale, je bil ves navdušen in je že kupoval vozovnico. Pomahal sem mu v pozdrav in se zamisli. Saj ima človek prav! Vsa

obala stare luke je zatrpana z avtomobili, avtobusi in kamioni, ki parkirajo tam noč in dan. Se celo dohodi k obali so zatrpani, česar ne vidijo nikjer na svetu, kjer imajo morje in luke za potniški promet.

Koper se sicer razvije v veliko mednarodno luko, toda pomorskega ima prav malo. Se vedno ni mesto pomorskih, mornarjev, kakor bi vsakdo pričakoval, temveč čedalje bolj mesto šoferjev... Ladjar Vrmek

Maks
Kralj

VSE ZA VARNOST PROMETA MED KOPROM IN SEMEDELLO

Nova smer vožnje

Jutri, 15. julija, bo marsikateregova voznika in tudi potnika, ki bo namenjen z avtobusom iz Izole mimo Semedello v Koper ali iz Kopra v Izolo, presenetila nova odločba o preusmeritvi prometa na odsekum med Koprom in Semedello. Po daljšem proučevanju strokovnjakov in po analizi vedno bolj naraščajočega prometa med Koprom ter Izolo je oddelek za notranje zadeve OLO Koper izdal odločbo, ki med drugim ugotavlja, da je cesta med hotelom »Triglav« v Kopru in podjetjem »Slavnik« v Semedeli zaračuna slabega stanja neprimerna za vedno večji tovorni in avto-

busni promet. Znano je namreč, da se ta cesta, ki je speljana po blatinastem terenu, seseda in tudi ob plimi morska voda temeljito načenja njene temelje. Zato bo od jutri naprej dovoljen med Koprom in Semedello le osebni avtomobilski in motorni promet. Avtobusi in tovornjaki pa bodo iz Kopra vozili proti Semedeli mimo Štadiona po Ljubljanskim cestam in Prečni ulici (to je bivša Markova cesta) ter zavili mimo Autocommerca proti Izoli. Avtobusi in tovornjaki, ki bodo pripeljali iz izolske strani v Koper, pa bodo morali voziti mimo Slavnika in Autocommerca do križišča v Škocjanu ter po Ljubljanskim cestam v Koper.

Druga novost v prometu na odseku ceste Ankaran-Križišče do Debelega rtiča pa je ta, da bo do 30. septembra zaradi povečanega osebnega in avtobusnega turističnega prometa na tej ozki in dokaj nepregledni cesti, po kateri vozi dnevno tudi več kot 800 motornih vozil, prepovedan promet z vprežnimi vozili.

Ta novost o preusmeritvi prometa med Koprom in Semedello za vozila, ki imajo več kot 1500 kilogramov teže, pa narekuje pristojnim organom za vzdrževanje cest, naj bi Prečno ulico — bivšo Markovo cesto, v čim krajšem času usvojili za varen promet, saj ni bila doslej predvidena za vožnjo z več kot 200 težkimi vozili na dan.

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Brešak. Izjava vsak petek. Izdaja CZP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru. Četrtek 1. septembra 1961. Posamezen 500 din. za tujino 1500 dinarjev ali hrvod 20 din. — Letna naročnina 1,5 am. dollarja. — Bančni račun 000-11-121. Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Tisk in tiskarna CZP Primorski tisk.

Umrl je borec...

»Sem sin delavske družine. Moj oče je bil zidar. Brezposen je bil in v trdem boju za kruh nas je zapustil ter odšel za delom v Ameriko. Domu v Trebčah pri Trstu je ostala naša mladoletna mati, ob njej pa mi — štire mladoletni otroci...«

Bilo je to leta 1923, v času najhujših fašističnih strahovlade. Ljudem takega kova, kot so bili Kraljevi v Trebčah, je bilo takrat najteže. To je vedel in čutil na lastni koži tudi mali Maks. V najnejnejši mladosti, ko sta bila abeceda in otroška igra edina spremjevalca njegovih vrstnikov, se je po končanem pouku pehal na težaskem delu za skromne denarje, ki jih je primaknili materinim bornim dohodom. Leta 1935 je sledel očetovemu zgledu nastopal uk zidarstva vajenca, toda slabotnega dečka, ki je bil že takrat znan po svojem upornem duhu, so kmalu pahnili na cesto. Napredne ideje, ki so do takrat tlej v zavesti mladega Maksom zaznavno, so dovolile v tem času vse jasneje obrise. Prva srečanja z naprednimi protifašističnimi mladinci so pomenili prekret v njegovem življenju. Spremenil v organizacijo »Mladi komunisti« sodi v to dobo in je tesno povezan z ilegalnim delom, ki ga je v strogi konspiraciji opravljali mladi Maks med Trstom in Istrom. Tukaj je navezel že stike z revolucionarjem Francem Kraljevom-Petkom in Vidom Vremcem, ki živila danes oba v Kopru.

Kot večina naših ilegalcev je tudi Maks padel v zanko fašistov, ki so ga leta 1940 aretirali in mučili v tržaških zaporih celih 15 dni. Med zidovjem centralnih tržaških zaporov je pričakal marec 1943, nakar so ga konfirirali na otok Tremiš. Tukaj je prišel v stil z zanimimi revolucionarji, ob katerih se je učil in dozoredel v prekajenega komunista. S stisnjennimi pestimi je čakal na priložnost, da bi se pridružil naši ljudski vojski. Ta podvig mu je uspel leta 1943, ko se je s Francem Kraljevom-Petkom prebil do doma in kmalu zatem našel po težkih preizkušnjah in krvavih spopadov pot v brigado »Srečko Kosovel«, kjer je bil kot borec in komisar kljub fizični izčrpavosti in težki rani vzor partizanskega bojevnika do osvoboditve, ko je postal član OZN in kasneje član NOB. Tudi na ONZ v Kopru, kjer je bil šef odseka in je sred poldneva in družbenega delovanja omahnil v prehrano smrt, star komaj 42 let. Pokojni Maks Kralj je bil član ZK od leta 1939, nosilec spomenice 1941 ter vrste odlikovanj. Vsem svojim delovnim tvariščem, znamencem ter prijateljem bo ostal svetel vzor doslednega borca in graditelja.

KOMBINAT DELAMARIS SI JE UTRL ŠIROKO POT NA TUJE TRŽIŠČE

Priznanje za kvaliteto, embalažo

Spriča izredno močne svetovne konkurence živilske industrije, ki proizvaja konservirane ribe in podobne izdelke ter ima domala na vseh petih kontinentalnih močne zastopnike z doigraletno tradicijo in slovesom kvalitete, zares ni bilo lahko naši mlađi ribji predelovalni industriji doseči ravni, s katero se uvršča danes med najbolj znane proizvajalce, kot so na

Kratkoročni obratni krediti

Po podrobnih analizah razvoja našega gospodarstva v prvih mesecih leta, ki so pokazale nekatere negativne pojave, je Zvezni izvršni svet sprejet te dni zopet več važnih ukrepov, nekatere pa še pripravlja. Tako je uvodjuje treba poudariti, da je glavni namen teh ukrepov pravčasno preprečiti negativne težnje v gospodarstvu, ki so se zlasti pokazale v pretiranem investiranju in podobno in pa omogočiti, da bi bile izpolnjene naloge letošnjega gospodarskega plana.

Za gospodarske organizacije je posebno važno vprašanje kratkoročnega kreditiranja. Z novim ukreplom ZIS je po dosedanjem zadrževanju kratkoročnih kreditov na določenem nivoju spet predvideno, da bodo banke lahko odobravale kredite za obratna sredstva, in sicer v približni višini 60 milijard do konca leta. Podrobnosti o tem bodo razvidne iz ustrezne predpisa in bi o tem ne govorili. Omenili pa bi, da ponovno odprta vrata za kreditiranje sredstev s strani bank ne posmeni kakršnegakoli rušenja načela, da mora gospodarstvo samo ustvarjati sredstva v ta namen, temveč ostaja to načelo še naprej vodilo kreditne politike. To je posebno razvidno iz pogojev, ki so določeni za odobravanje kreditov za obratna sredstva, med katerimi je zlasti pogoj, da gospodarska organizacija ne more dobiti kredita za obratne namene, če ni usaj polovico svojih skladov izkoristila za finansiranje obratnih sredstev. Obenem pa je zavarovana kratkoročnost teh kreditov, ki morajo biti vrnjeni najkasneje v enem letu.

Podrobnejše je določeno, kdaj in v katere namene ter pod kakšnimi pogoji bodo lahko banke odobravale kredite za obratna sredstva. Eno kot drugo načela že sedaj podjetjem, da temeljito ponovno preteče svoje poslovanje in ga prilagode tem potrebam in zahtevam. Sicer bodo lahko zašla v težave, iz katerih bo težko najti izhod. Zlasti morajo urediti vprašanja v zvezi z medsebojnimi kreditiranjem in dobavami blaga slabim kupcem, kar je tudi zato med pogoji za odobravanje kreditov. Blago, dobavljan slabitom plačnikom, namreč ne more biti dobro kritje bankam za morbitne kredite, ki jih odobre dobititeljem.

Opozorili bi še na vprašanje, ki postaja iz dneva v dan bolj aktualno in o katerem je vedno več govora: način obračunavanja realizacije. Vedno bolj se postavlja v ospredje vprašanja obračunavanja vnovičene namesto fakturirane realizacije. Sedanji sistem narekuje realnejši način obračunavanja realizacije, to je vnovičene realizacije, s čimer bi odpadli številni negativni pogoji, ki so se doslej pokazali, ko se realizacija obračunava po fakturirani realizaciji. Če fakture niso bile plačane, čeprav so bile obračunane, je moral razliko kriti družba z emisijo kreditov. Ta sistem vpliva na povečanje emisije, obeh na povečanje medsebojnega kreditiranja.

Z uvedbo novih instrumentov v gospodarstvo, kakor so menice z možnostjo eksontiranja pri bankah, in z drugimi ukrepi, o katerih smo govorili, bo možno preiti tudi pri obračunu realizacije na nov način, kar bo ustvarilo v gospodarstvu novo osnovo za stabilizacijo. Seveda bo tudi ta sistem zahteval priprave, zlasti pa povečano strokovnost v nosovanju gospodarskih organizacij.

-ž-

primer Japonci, Španci, Maročani, Peruanci in drugi. In vendar se dogaja, da se vrsti teh najbolj znanih ponudnikov nagnе tehnika na tujem tržišču v našo škorist in torej ni nakičuje, da v kombinatu Delamaris izkoristi maksimalno proizvodno zmogljivost.

Za primer je potrditev naše trditve naši navedemo samo nedavno licitacijo uvozniških v Italiji, ki so se na osnovi analiz odločili med najbolj znanimi ponudniki za naše izdelke. Pogodba za več sto ton konservirane tunine v Italijo je nedvomno tudi odraz povpraševanja po naših izdelkih. To tem bolj, ker je tudi Italija sama znana širom po svetu po odličnih izdelkih domačih ribje industrije.

Razen kvalitete in konkurenčnih cen pa je Delamaris pomagal do sedanjega ugleda na svetovnem tržišču tudi lastna litografija, ki je poskrbel za izredno okusno in privlačno embalažo, kar je seveda eden izmed osnovnih pogojev za učinkovitost njegovih proizvodov.

DELAMARISOVE ANTIPASTE — POJEM KVALITETE

Razen konserviranih rib — tune in domače plave ribe — ter podobnih izdelkov so si utri tako široko pot na svetovno tržišče tudi Delamarisove antipaste, da so v minulih dveh letih proizvodnjo antipast več kot podvojili. Pravijo, da se je v assortimanu petih vrst antipast najbolj uveljavljal na tujem tržišču standardni tip v 150-gramskih litografskih do-

RAZPIS ŠTIPENDIJ ZA SOLSKO LETO' 1961/62

Komisija za štipendije Okrajnega sloškega odbora Koper razpisuje za sloško leto 1961/62 naslednje štipendije:

- 15 na oddelku za izpopolnjevanje znanja italijanskega jezika pri učitevju v Kopru
- 2 na fakulteti za sociologijo univerze v Ljubljani
- 2 na višji šoli za socialne delavce v Ljubljani.

Prosilci naj pošljajo svoje prošnje komisiji za štipendije OLO Koper, koljkovane z 250 dinarjev državne take, najkasneje do 15. avgusta 1961.

Prošnji je treba priložiti:

1. življenjepis
2. potrdilo o vpisu v šolo
3. prepis zadnjega šolskega spričevanja oziroma potrdilo o opravljenih izpitih z navedbo ocen
4. potrdilo o premoženjskem stanju z družinskim listom
5. potrdilo o višini prejemkov staršev in o prejemjanju otroških dokladov
6. mnenje ZSJ oziroma LMS ali ustrezne družbeno-politične organizacije.

Višina štipendije znaša od 6.000 do 14.000 dinarjev.

Predmet pri izbiro imajo kandidati iz okraja Koper. Gleda ostalih kriterijev pri izbiro kandidatov, takor tudi pri določanju višine štipendije bo komisija upoštevala določbe pravil skladov za štipendije okraja Kopra.

V MARIBORU BO SPECIALIZIRANI SEJEM TEKSTILNE KONFEKCIJE

Po uspelem sejmu gostinske opreme so se letos odločili v Mariboru za velik specializirani sejem tekstilne konfekcije, ki so ga odprli pred dnevi na razstavnišču Mariborskega tedenja. Na sejmu so celjene 35 domačih podjetij iz vseh držav, razen tega pa letos prvič razstavljajo tudi podjetja iz Avstrije in Zahodne Nemčije.

zah. Tudi za te izdelke kažejo največje zanimanje v Italiji, kar pomeni dvojni uspeh, saj je Italija tudi s to vrsto izdelkov svoje živilske industrije sama največji konkurent za naš izolski kombinat.

Vsekakor pa se nam ob podatku, da Delamaris domala celotno proizvodnjo tunine in antipast izvaja v tujino, nekote poraja pomislek, zakaj tako slab odziv na domačem tržišču. Predsodki o nepotrebnosti te »navlake« sodobnega časa so marsikje pri nas še vkorjenjeni in za zdaj še ne odtehtajo praktične in hranilne vrednosti takih izdelkov.

Poglavlje zase so seveda tudi cene teh izdelkov, saj so za žep domačega potrošnika čestokrat previške. Vsekakor draži tudi konserve Delamarisa odlična embalaža, kar pa je neizogljivo, kajti ta činitelj je v konkurenčnem boju na mednarodnem tržišču. Veljalo bi razmisli o predlogu nekaterih domačih potrošnikov, ki menjajo, da naj bi za domače tržišča uvedli enostavnejšo in cenejšo embalažo, kajti le-te je spriče znanje kvalitete teh izdelkov pri nas drugotnega pomena. Nikakor tudi ne gre podcenjevati že uvedene embalaže večjih gramatur (2,5 kg), kar je še posebno sprejemljivo za menze, šolske in druge kuhibine in podobno.

SUROVINE, SUROVINE...

Nedvomno je redni proizvodnja in s tem neposredno ekonomskemu efektu podprtje vprašanje dobave zadostnih količin surovin. Najbolj kritično je obdobje od novembra do konca maja, ko je občutno pomanjkanje domače plave ribe. Seveda nalaže ta izpad surovin odgovorno na celotnemu kolektivu, saj ni enostavno ob osnovni dejavnosti usmeriti proizvodnjo na izdelke, ki terjajo po svoji sestavi pester izbor surovin, med temi tudi tune, povrniti itd.

Tune so čedalje bolj pomembna surovina v Delamarisu, saj so prešli od 60-odstotne izkoristenosti naprav za predelavo oziroma konserviranje tunine na polno proizvodno zmogljivost. Zalet je ta surovina še vedno v celoti domena japonskih ribičev.

Zastavljena naloga izolskega podjetja »Ribac«, da se bo usmerilo tudi na ribolov na visokem morju, je vsekakor vzbudila pri nas še zmanjšanje, vendar so sedanj obeti preveč skromno jamstvo za našo ribo predevoljno industrijo, da bi lahko računala na izbor surovin, torej tunov, iz domačih virov. Ker ima tudi kombinat Delamaris svojo ribiško floto, se povsem upravljeno poraja čedalje močnejša težnja po združitvi obeh ribiških flot v močno enoto, ki bi nedvomno laže zmogla to zahtevno nalogu.

Boro BOROVIC

GOSTINSKI ŠOLSKI CENTER
V KOPRU

sprejme učence
za naslednje gostinske poklice:
NATAKARJE, KUHARJE
in SLAŠČIČARJE

Učna doba traja dve leti.
Pogoji za vpis so naslednji: do končana osemletna osnovna šola, starost do 18 let; kandidati morajo biti zdravi in imeti veselje do poklica. — Ob vpisu morajo kandidati predložiti lastnoročno napisane prošnje, koljkovane s 50 din, zadnje šolsko spričevalo, rojstni list in zdravniško spričevalo, da so sposobni opravljati gostinski poklic. Informacije dobite pri Gostinskem šolskem centru v Kopru, hotel »Galeb«, telefon št. 243.

PROMET KOPRSKEGA PRISTANIŠČA V PRVEM POLLETU 1961

Najbolj se je povečal izvoz

Minilo je prvo polletje 1961 in promet v podjetju »Pristanišče Koper« izkazuje številko, ki nam pove, da pretvor preko vseh luk Slovenskega Primorja še nikoli ni bil tako velik kot letos. Še konec meseca maja je mladi delovni kolektiv presegel letošnjo polovico plana, da konca meseca junija pa pretvoril 124.162 ton blaga, kar je skoraj toliko kot lani vse leto. Nasproti istemu obdobju lanskega leta izkazuje tovorni promet porast za celih 48 odstotkov. Vsekakor niso brez osnove predvidevanja, da bo »Pristanišče Koper« že v letošnjem letu pretvorilo okoli četrtek milijona blaga, čeprav je bil letošnji celetni plan pretvorova postavljen na 210 tisoč ton. Do skupno v prvih šestih mesecih doseženih 124.162 ton prometa je bio 14.713 ton v izvozu in 2319 ton v obalnem prometu. Zanimiva je ugotovitev, da je bilo v mesecu juniju načelno raznega blaga, in sicer kar 91.293 ton ali povečanje nasproti lani za 159 odstotkov, kar

pove, da postaja koprsko pristanišče vedno načelno za pretvor generalnega tovora.

Ce pogledamo specifikacijo tovorov v prvem polletju, opazimo, da je bilo največ raznega blaga, in sicer kar 70.392 ton, sledi gradbeni material 11.463 ton, nemetal 25.250 ton, les 10.903 tone, cement 3009 ton, premog 1655 ton ter žito 621 ton.

Pričakovana glede prometa so se v prvem polletju več kot izpolnila, ne moremo pa trditi isto za investicije, ki se počasneje realizirajo, kakor je bilo predvideno. Drugi privez je bil dograjen in bloki za tretji privez so dovršeni, vršijo se dela na pripravljanju podlage za polaganje betonskih blokov v morje. Tudi gradnja stalnih skladišč napreduje po načrtu; zaradi pomanjkanja finančnih sredstev pa je bilo potrebno odgoditi asfaltiranje obalnega platija za že zgrajenimi skladišči na prihodnje leto.

Rabotilno

GRADITEV TOVARNE STEKLA V LIPIKU

V Lipiku končujejo priprave za graditev tovarne stekla, ki bo na leto proizvajala 5.800.000 kvadratnih metrov okenskega stekla. Tovarna bo dograjena leta 1963 in bo zaposlovala okrog 350 delavcev.

AUTOBUSI ZA ZAR

Tovarna motornih vozil »Avala« iz Zemuna bo dobavila južni pokrajini ZAR 50 turističnih avtobusov. Pogodbo je podpisalo s kupcem ZAR beograjsko trgovinsko podjetje »Jugovauto«. Tovarna »Avala« in tovarna »FAP« iz Pribroja sta dobavili doležji južni pokrajini ZAR preko podjetja »Jugovauto« že 53 avtobusov.

KORUZA SI JE OPOMOGLA

Zadnji teden je bilo po vseh krajih naša država lepo in toplo vreme. Koruza je zrasla do 30 cm in je ponekod visoka že 80 cm. S koruzo so pomladile zasejali blizu 2,500.000 ha.

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA V PETIH MESECIH

Iz podatkov Zveznega zavoda za statistiko je razvidno, da je industrijska proizvodnja v prvih petih mesecih letos dosegla 9%, povečanje v primerjavi z istim razdobljem lani. Posebno se je povečala proizvodnja naftne, in sicer za 47%, proizvodnja gradbenega materiala za 25%, in papirja za 32%.

PRVI TEKSTILNI KOMBINAT V ISTRU

V bližini Pazina bodo kmalu zasedli graditi velik tekstilni kombinat. Zgrajen bo do konca leta 1965, zaposloval pa bo približno 2700 delavcev, letni bruto produkt pa bo dosegel skoraj 10 milijard dinarjev.

Koprsko luka se vse bolj uveljavlja

Konec minulega meseca je bila na Reki redna letna skupščina Združenja jugoslovanskih luk, ki je obravnavala razvoj našega luškega prometa in še posebej vprašanje pridobivanja visokokvalificiranih kadrov v tej gospodarski panogi. Gre namreč za ugotovitev, da je v naših luških podjetjih občutno pomanjkanje visokokvalificiranih delavcev in uslužbencev, ki terjajo tudi strokovno izobrazbo. Zato je skupščina priporočila vsem svojim članicam, naj prerajajo posebne tečaje za strokovno usposabljanje pristaniških delavcev in naj bi jim tudi omogočili študij na višjih in visokih šolah.

V razpravi je bilo cutiti, da koprsko luka, to je podjetje Pristanišče Koper, pridobiava na ugledu zaradi kakovostnega in hitrega izvrševanja pristaniških uslug. Še posebej pa je bilo o sedanjem gospodarskem razvoju tega podjetja govorila na posvetovanju zastopnikov vseh jugoslovanskih pomorskih luk, ki je bilo tudi na Reki, 28. junija, na pobudo Zvezne sindikatov Jugoslavije.

Na tem posvetovanju so razpravljali o dosedanjih izkušnjah pri uvažjanju načel novega gospodarskega sistema, o ustavljaju ekonomskih enot in o sistemu delitve dohodka v posameznih luških podjetjih. V tej zvezi je bilo ugotovljeno, da je Pristanišče Koper v zadnjih mesecih že omogočilo delo 14 ekonomskim enotam, ki sestavljajo svoje interne pravilnice. Te ekonomski enote bodo sčasoma samostojno upravljati z izdatnimi osnovnimi in obratnimi sredstvi, vse po načelu decentralizacije sedanja gospodarske organizacije, ki bo le z osrednjimi upravnimi aparatom koordinirala delo ekonomsko krepkih enot. Dosedanje izkušnje podjetja Pristanišče Koper so

torej na tem posvetovanju v marsičem nudile vrsto pobud drugim srodnim jugoslovanskim podjetjem pri uveljav

★ PRI LJUDEH V NAŠIH KRAJIH ★

KOPRSKA KOMUNA JE PRAZNOVALA V ŠMARJAH

Spomini, ki nas bogatijo

Na letošnji praznik Dneva borca so prebivalci koprske občine zbrali v znani partizanski vasi Smarje pri Kopru. Ze v zgodnjih juntrajih urah so pripadniki predvojske vzgojile, stari partizanski borce in rezervni oficirji priredili vojaško vajo z improviziranim napadom na Smarje in njegovo okolico, da bi obudili spomin na borbe partizan z italijanskimi ter nemškimi vojaki med drugo svetovno vojno.

Začetek proslave je bil v zadružnem domu v Smarju. Občinski odbor ZB v Kopru in krajevna organizacija ZB v Smarju sta priredili zanimivo topografsko razstavo, ki je s slikami in dokumenti prikazala drobce narodnoosvobodilnega boja šmarskega predela koprske občine. Zbrano građivo je le del razstave, ki jo je organiziral občinski odbor Zveze borcev v Kopru v jeseni z namenom, da bo kar najbolj bogato prikazana udeležba občanov v NOB. Član občinskega odbora ZB Vid Vremec je ob otvoritvi te razstave omenil njen pomem, saj je bilo razstavljenih okrog sto fotografij in to domačinov, ki so padli v partizanah ali bili ubiti kot talci, pomembnih partizanskih objektov, zatočišč terencev in aktivistov ter tudi partizanski tisk, ki ga je v letih 1943–1944 tiskala partizanska tiskarna v Gabrovici.

Ob tej priložnosti je ponovno stekla beseda o velikem krvnem davku, ki so ga dali prebivalci Smarja, Pomagana, Krkavče, Gažona, Kostabone in Puč ter bližnjih zaselkov za osvoboditev. Tako na primer je izmed 487 partizanov iz teh vasi padlo 73, iz internacije se jih je vrnilo 94, a 30 je umrlo v taboriščih, medtem ko je padlo 15 talcev.

Smarje so doživele dva nepozabna zločina okupatorja. Prvega leta 1943, ko je bilo požganih 43 hiš, in druge-

MANJŠA PODJETJA ZAOSTAJAO

Zbor proizvajalcev ObLO Ilirska Bistrica je pred nedavnim proučil stanje gospodarskih organizacij in vpliv novega gospodarskega sistema na gospodarjenje in upravljanje v posameznih podjetjih. Predvsem velja omeniti ugotovitev, da so se vse večje gospodarske organizacije znašle v novem gospodarskem sistemu dokaj hitro, medtem ko manjša podjetja spričjo organizacijskih težav, pomankanja kadra in podobnih ekoloških znatno zaostajajo in so marsikje še vedno na izhodiščni točki. J. S.

KAJ PRAVIJO DRUGOD

tednik

17 MILIJONOV DIN ZA SOLO
V istem času, ko so tekle razburljive razprave okoli vprašanja nadaljnega izgrajevanja strokovnega šolstva v celjskem okraju — zlasti v Celju — in ko so mnoga podjetja okrevala sredstvi, je Tovarna emajlirane posode odstopila srednji tehniški šoli razne stroje, ki so potrebeni za praktični pouk in ki so ocenjeni na preko 17 milijonov dinarjev.

Primorska NOVICE

NA GORIŠKEM ZANJEJO
Zaradi izboljšanja vremena in oblike topote žito zelo naglo zori. Na Spodnjem Vipavskem, v okolici Semperja, Nove Gorice pa vse do Semperja, Črnič in Dornberka je sedaj zetev že v polnem teknu.

Pridelek bo razmeroma dober. Viskorodne italijanske sorte pšenice bodo dale od 35 do 40 stotov prideleka na hektar. Tisti, ki so dogojevali z duščinimi gnojili, bodo prideleli celo nad 40 do 50 stotov na hektar. Na pridelek vpliva tudi globoko oranje. Kmetje se ga postavljujejo v čedalje večji meri, saj poveča pridelek celo do 15 odstotkov.

DOLENJSKI LIST

KLUB SOCIALENIKEK SREDNE VOLILNOSTI LIVELISTIKA KERATA ZATO MESTO

BELO IN ČRNO V GLOBOKEM
Rudnik Globoko je še mlado in malo podjetje. Osamosvojil se je šele leta 1951, prej pa je bil pod upravo senovskega rudnika. Zaposluje le 120 ljudi, pa vendar mladi kolektiv dosegla lepe uspehe. Tu delajo beli in črni rudarji. Beli kopljajo kremenčev pesek. Leta 1958 so ga nakopali 1500 ton, naslednje leto je proizvodnja narastla na 22000 ton, lani pa so ga vagonški odpeljali iz jaškov že 32000 ton. Dosedanje raziskave so pokazale, da znasajo zaloge kvalitetnega kremenčevega peska več milijonov ton.

Veliko manj je črni rudarjev. Ti kopljajo lignit. V preteklem letu so ga nakopali 2110 ton.

Rudnik se bavi še z eno dejavnostjo: s proizvodnjo proti ognju odpornih gline. Letno je nakopljeno okoli 3000 ton.

ga leto kasneje, ko so Nemci začali se tista poslopja, ki jih do tedaj niso uporabili italijani požigale.

Vendar ta teror ni mogel zlomiti upornega duha vaščanov. Se z večjo vnočno so se združili okrog že spomladni 1943 organiziranega IV. rajonskega odbora OF, ki je kasneje razširil svojo dejavnost na vso istrsko obalno področje in nudi izdatno pomembo partizanskim enotam v hrani ter dviganju politične ter nacionalne zavesti med vsem prebivalstvom od Kopra do Nove vasi in tja do morja. Zato so v Smarju imeli varno zavetje operativni štab partizanskih enot in terenčki obilo dela, da so partizanom preskrbeli hrano.

V popoldanskih urah pa se je na Poljanah pri Smarju zbralo več sto ljudi iz bližnjih krajev na partizanski tabor. Predsednik občinskega odbora ZB Pavle Korec je uvedoma orisal 'pot jugoslovenskega ljudstva' iz suženjstva v osvoboditev in njege napore, da si v svobodni domovini ustvarja vse boljše živiljenjske pogoje. Kljub vročini so zborovaleci vztrajali pod tribuno, od koder sta zapela mešani mladinski zbor iz Smarja in moški zbor Svobode iz Kopra in zanimaljanjem prisluhnili recitatorjem. V prvih večernih urah pa so se zopet prizgali na bližnjih vrhovih kresovi, ki so pošiljali prebivalcem obalnih krajev partizanski pozdrav ob Dnevu borca.

Zavod za gospodarjenje z nepremičninami

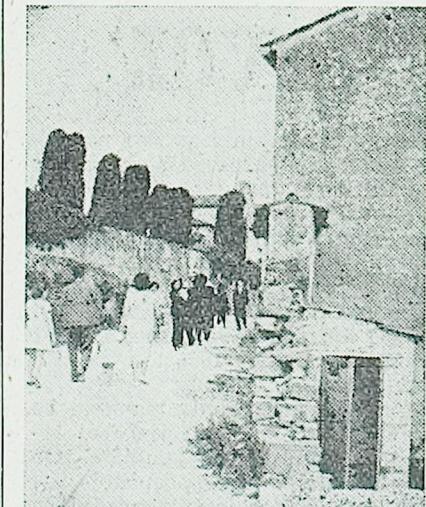
Občinski ljudski odbor Piran je na svoji zadnji seji v četrtek sprejel med drugim odločbo o ustanovitvi zavoda za gospodarjenje z nepremičninami družbene

MLADINCI SO POMNOŽILI SVOJE VRSTE

Vzporedno s slavnostnim zaključkom šolskega leta na vseh štirih osnovnih šolah v izolski komuni, kjer so imeli ob tej priložnosti vrsto kulturnih prireditve tudi za starše in drugo občinstvo, so sprejeli v organizacijo Ljudske mladine tudi 120 učencev šestih in sedmih razredov osemletk. Slovesen sprejem, na katerev so sodelovali sprejeti mladinci s krajšim kulturnim programom, je vzorno organiziral občinski komite mladine. Novi člani, ki so tako znatno pomnožili vrste šolskih mladinskih aktivov, so se hkrati obvezali, da bodo prizadevali za naslednje obdobje svoj lasten program dela.

ZADOVOLJIVO STANJE SREDSTEV ZA ŠOLSTVO

Svet za šolstvo in prosveto občine Ilirska Bistrica je na nedavnini seji obravnaval vprašanje finansiranja šolstva v tem letu. Ugotovili so, da je nov sistem finansiranja povzročil v začetku sicer nekaj težav tehničnega značaja, vendar je ocena sredstev, ki se stekajo v sklad za šolstvo, povsem zadovoljiva. Sredstva v tem namenu se formirajo vsak mesec v takih višini, da lahko krijejo vse izdatke. Seminarji za upravitelje šol o načinu poslovanja pa bodo odpravili tudi sedanje težave.

CVETKA Z JUGA ali TURISTIČNA ATRAKCIJA, se sprašujejo Pirančani in tuji za tale prizor iz Rozmanove ulice v Piranu. Ker so zdali nove stanovanjske hiše, so podrli skoraj 2 m visok zid. Tako stoji zdaj tukaj ob cesti vedno odprtlo kmečko strančnište, neokusni prizor, kot vidimo na sliki. Kdo je pač porušil prejšnji zid, bi moral zdaj na svoje stroške to strančnište obzidati, da se ne bi tuje na turisti mužali in spogledovali na ravninu turistične podobe Pirana.

Caf.

Ob zaključku večerne politične šole v Postojni so se prejšnji teden slušatelji in predavatelji zbrali v Turističnem domu pri Pivki jami.

Tam so dobili tudi spričevala

Boljši dostop do obale v Fijesu

Z nastopom vročih dni so poštevno laže dostopni predeli naše obale prepelni kopalcev. V piranski občini spada med najbolj pričutljivje obale med skrajnim koncem polotoka, tako imenovano Punto, in med Fijesom. Voda

je tu zaradi odsotnosti drobnega peska in blata zelo čista. Toda dostop do te obale je bil vse dolnejši na nekaterih mestih zelo težaven; posebno velja to za odsek med stolnico in približno polovico poti do Fijesa. Strmo in kamnitovo pobočje brez dochodnih stezic je sililo kopalce, da so se ustavili v Piranu ali pa nadaljevali pot skoro do Fijesa. Na predlog krajevne organizacije Zveze borcev pa je Turistično društvo Piran-Portorož pretekli teden našlo nekaj zidarjev in težakov, da so deloma vsekali v pobočje, deloma zgradili iz skal sedem dostopnih stezic - stopnišč, tako da je sedaj celotna obala lahko dostopna in se bodo kopalci lahko enakomerne porazdelili vzdolž vsega tega lepega naravnega kopališča. Turističnemu društvu pa gre vse priznanje za razumevanje živiljenjskih potreb piranskih turistov in domačinov, željnih sončenja in kopanja. Jule

NOVOST ZA GOSPODINJE

Mnogo zaposlenih žena ne more poleg svoje službe opraviti še vseh ostalih hišnih del. Da bi preobremenjeni gospodinji nudili pomoč, se je stanovanjska skupnost v Kopru odločila za ustanovitev gospodinskega servisa.

Naloga tega servisa je, da ima na razpolago delovno silo, ki hodi na dom čistit stanovanje, prati perilo ter opravljati ostala domača dela. Cena uslug bo minimalna. Brez dvojma je, da bo mnogo zaposlenih gospodinj pozdravilo ustanovitev takega prepotrebnega servisa. Da bi pa stanovanjska skupnost laže ugodila potrebam in željam gospodinju, prosimo vse zainteresirane, da takoj sporočijo svoje potrebe in predloge o vrsti in načinu dela pišemo na naslov »Gospodinski servis«, Koper, poštni predal 22, telefon št. 295, ustremno pa v Zadružni ulici 1 vsak ponedeljek, sredo in petek od 8. do 12. in od 16. do 19. ure.

Osebje, zaposleno pri »Gospodinskem servisu«, bo strokovno usposobljeno pri Zavodu za napredek gospodinjstva v Kopru. Na razpolago pa bo imelo tudi gospodinske pripomočke, tako da bo delo lahko ovpravljeno hitro in kvalitetno.

Sreča v nesreči

Butan-propaan plin je brezbarven, skoraj brez vonja... In vendar je neprivedna uporaba tega plina v gospodinjstvu minuli mesec povzročila dve hudi nesreči.

Tako je v kuhinji S. R. v Permancu pri Skofijah neznanje o funkcionalnosti naprav za odpiranje in zapiranje omogočilo uhanjanje butanovega plina iz jeklenke. K sreči pa je sosedka M. K. pravčasno opazila, da nekaj ne more biti v redu pri jeklenki. Takoj je ob tem obvestila pripadnike Ljudske milice, ki so bili v tistem trenutku v neposredni bližini. Le-ti so odnesli jeklenko iz stanovanja na prostro, kjer je minutno kasneje eksplodirala.

Kaj bi bilo, če bi nastala ekspl

KZ LUCIJA ZAKUPILA RIBOLOV

Kmetijska zadruga Lucija-Portorož je te dni sklenila za ObLO Piran pogodbo, po kateri je za dobo deset let prevzela v izkorisčanje zaščiteni del portoroškega zaliva, da bo v njem lahko edina izvajala ribolov, se pravi ulov ciprijev in ostalih rib. Zadruga se je s pogodbo obvezala, da bo izvajala ulov rib v okviru določenih predpisov o zaščiti portoroškega zaliva, da bo skrbela za razvoj ribjega podmladka ter da bo izvajala nadzorno službo nad tistimi ribi, ki bi lovili na črno. Pač pa je vnaprej zagotovljeno športnimi ribičem, da bodo lahko še naprej ribarili v portoroškem zalivu, samo ne bodo smeli uporabljati mrež ali luči. Na seji občinskega ljudskega odbora, na kateri so odobrili to pogodbo, so predlagali tudi, naj bi športni ribiči ustanovili lastno društvo.

HRVATINI

Tudi mi smo svečano proslavili Dan borca. V dvorani prosvetnega društva »Božidar Kolarič« smo se udeležili slavnostne akademije, ki je prikazala odločitev iz narodnoosvobodilne borbe. Člani dramatske sekcijs so uprizorili tudi znano delo »Mati«. Na večer vred praznikom pa so po bližnjih vrhovih zagoreli kresovi v pozdrav 4. julija. M. C.

NOV SISTEM NAGRAJEVANJA V DRŽAVNI UPRAVI

Komisija za pripravo novega plačilnega sistema v državni upravi ObLO Ilirska Bistrica je v glavnem že zaključila z delom, saj je pripravila vse analize za prehod na nov sistem nagrajevanja. Dolocili so davanje platičnih razredov, v katere so razporedili vse uslužbence. Najmočnejše so zastopane postavke od četrte do sedme skupine. Na nov sistem nagrajevanja bodo prešli takoj, ko bodo izšli ustrezni predpisi.

Z ZADNJE SEJE ObLO PIRAN

Komunalna in gospodarska vprašanja

za zavijanje sadja in zelenjave uporabljati samo čisti papir, nikakor pa ne časopisni ali kakšen drugačen potiskan ali pa rabljen papir. Ta odločba je bila nujna, ker se je nekako udomačilo zavijanje sadja v zdravju škodljiv papir, kar je izzivalo zgrajanje marsikaterega tujeja in tudi domačina. Odlok o dopolnitvi odloka o javnem redu in miru pa med drugim prepoveduje igranje na glasbilu in uporabo zvočnih naprav v odprtih prostorih ob dežavnih po 23. uri, ob sobotah, nedeljah in praznikih pa po 24.

KRVODAJALCI

26., 27. in 29. junija 1961 so se prijavili v Izoli kot krvodajalci:

BOLNICA IZOLA IN KOPER: Estrena Cotic, Angela Polžek, Ernesta Stiblji.

DELAMARIS: Jože Bajt.

DIJAK: Arduin Hrvatin;

FRUCTUS: Mirko Čermelj, Edvard Jakomin;

GOSPODINJE: Hermina Šlemar, Franciška Zver;

KMETIJSKI KOMBINAT KOPER: Valerij Grizan, Rudolf Nemac, Marijan Pucner, Mira Stanojević, Franc Strelc;

KMETIJSKA ZADRUGA SMARJE: Josip Babič, Jožef Baruca, Jurij Brajko, Andrej Brec, Trivo Bojančič, Stefan Cafuta, Anton Glavina, Avguštin Glavina, Nevljo Gregorič, Emil Gričan, Jože Gričan, Karel Hrvatin, Valentin Hrvatin, Viktor Hrvatin, Anton Marsič, Anton Mikac, Jože

Bertok, Emilia Glavina;

PRIMORSKI TISK KOPER: Marijan Drole, Cvetka Kozlovič, Franc Peroša, Zmaga Zerbo, Jelena Zejn;

3. in 6. julija so se javili v Postaji za transfuzijo krvi Izola, naslednji krvodajalci:

GP "1. MAJ": Jože Bernik, Ibro Besić, Zdravko Dobrič, Teodor Gjakovčič, Virgilij Gorela, inž. Josip Grgić, Predrag Gverič, Mirko Horvat, Avgust Hrvatin, Matija Kalizan, Ivo Kne

KULTURA PROSVETA ★ KULTURA PR

Naša živa legenda

OSREDNJA OKRAJNA PRIREDITEV V POČASTITVEV 20. OBLETNICE LJUDSKE REVOLUCIJE

V osebnem in družbenem krogu imamo navado in čutimo potrebo, da se spominjamo važnih, usodnih dogodkov svojega življenja ali zgodovine. Tako ni čuda, da smo pred dvema letoma posvetili vrsto prireditvev spomini ustanovitve KPJ pred 40 leti, letos pa praznujemo jubilejno leto — 20. obletnico začetka ljudske revolucije.

Naša osrednja okrajna proslava, posvečena temu pomembnemu jubileju, je bila v Kopru v nedeljo, 9. julija, na Titovem trgu. Pripravil jo je okrajni svet Svobod in prosvetnih društev sodelovanjem članov društev in šol našega okraja.

Prireditveni odbor proslave je v želji, da bi razbil stereotipno obliko akademij in tudi s kvalitetno poudaril naš današnji vsestranski napredek, poveril pisanje scenarija književniku Vasji Ovcirku, režiju pa Šrečku Tiču. Oba sta v polni meri opravili zaupanje: prireditev, ki smo jo gledali, je s svojim poetičnim naslovom NAŠA ŽIVA LEGENDA in s prav tako vsebinsko pritegnila do zadnjega kotička napolnjeni koprski glavni trg. Med gledalci so bili številni predstavniki našega javnega, političnega in kulturnega življenja, mnogo nekdanjih borcev in aktivistov. Med drugimi so s svojo navzočnostjo

počastili prireditve tudi gostje — predsednik Sveta za kulturo LRS Beno Zupančič in predsednik Sveta zvezne Svobod Slovenije Branko Babič.

Program so izvajali: govorna zborna postojnske Svobode in Industrijsko kovinarske šole iz Kopra, solisti Milan Pernat, Stane Skamen, Ernest Zega, Nevenka Ovcirč in Tiberij Lemut, moški zbor DPD Svobode iz Kopra, baletna skupina iz Kopra in mladinski pevski zbor obeh koprskih osnovnih šol. Tekst nas je popeljal v tista štiri leta izjemnega mučeništva in junaštva — kamor se pravzaprav vedno vračamo z misljijo in ne samo ob pomembnih jubilejih — med dolge vrste borcev in žrtev na bojiščih, doma, v zaporih in taboriščih. V leta nečloveškega trpljenja in optimističnega zaupanja v boljše življenje, v čas, ko je bilo politično pomembno in človeško veliko delo največji dogodek in največja manifestacija pozitivnih sil naših narodov. In potem je bil tu uspeh, zmaga, svoboda. Tudi v povoju času smo preživeli različne faze in spremembe našega življenja: ogromno družbeno preureditev in mogočni napredek naših narodov, o čemer pred dvajsetimi leti nihče še sanjal ni. Izgradili smo svet, ki je tako res-

ničen, da ga lahko primeš z roko in tako čudovit, da lahko o njem pripoveduješ v pravljici. Za mislečega opazovalca ni to samo spoznavanje novih oblik življenja — in zato imamo toliko prijateljev v svetu — ampak tudi obet in jamstvo za bodočnost. Prebujenje in utrditev samozaupanja in samozavesti v naših nerazvitih in zatrtilih narodih in še prebujenje ustvarjalnega poleta, to so značilnosti našega življenja v povoju letih.

To dogajanje nam je v lepo zrežirani obliki posredovala z odra živa beseda, pesem, slika, ples, glasba. Ko smo tako spoznavali obraz zgodovinskega dogajanja in današnje stvarnosti, smo obenem odkrivali obrise bodočega razvoja: brez utopije, toda z jasno začrtanim konceptom in z velikimi sanjami načrtujemo sedanost in bodočnost, ki ima korenine v naši živi legendi.

Z. L.

Uspel debut folklorne skupine Turističnega društva Piran-Portorož

Na Dan borca je v vrtu »Vesne« v Portorožu imela svoj prvi javni nastop folklorna skupina domačega turističnega društva. Čeprav je bila skupina ustanovljena šele februarja letos, njeni člani niso razočarali gledalcev, ki so se v velikem številu zbrali k premieri. Prvikrat so bili javnosti prikazani originalni narodni plesi Slovenske Istre; tudi narodne noše, narejene točno po starih originalnih mošah slovenskega prebivalstva obmorskega področja, je večina gledalcev videla šele prvikrat. Nič čudnega, če je skupina zato žela topel aplavz. Parom se je sicer poznalo, da so amaterji in da ni bilo dovolj časa za dobro vigranje vseh finih istriskih (in še bolj gorenjskih) plesov, s katerimi je bil izpolnjen drugi del sporeda), toda pokazali so tudi toliko talanta in smisla, da smo lahko prepričani, da bodo z nadaljnjam discipliniranim vežbanjem zbrusili svoje plesno, pevsko in glasbeno podajanje teh lepih folklornih izročil, tako da bodo sposobni nastopiti tudi pred zahtevnejšo in kritičnejšo publiko.

Za to narodnostno in kulturnopolitično ter zgodovinsko pomembno oživitev plesov in pesmi Slovenske Istre gre posebna zahvala predsedniku ObLO Piranov. Ferligoju, tovarišici Tončki Maroltovi za velike zasluge pri iziskanju in zapisovanju teh narodnih.

Cetrti dan — četrtek, 3. avgusta ob 21. uri v Ankaranu, Portorožu in Piranu nastopajo s celovečernimi programi izbranih plesov državni ansambl LADO (Zagreb), TANEC (Skopje) in KOLO (Beograd). Za ljubitelje folklora bo to ena največjih atrakcij, torej so na izbiro tri prizorišča ob slovenski obali: Ankaran, Portorož in Piran.

Peta dan — petek, 4. avgusta ob 21. uri: v Ankaranu, Portorožu in Piranu nastopajo s celovečernimi programi izbranih plesov državni ansambl LADO (Zagreb), TANEC (Skopje) in KOLO (Beograd). Za ljubitelje folklora bo to ena največjih atrakcij, torej so na izbiro tri prizorišča ob slovenski obali: Ankaran, Portorož in Piran.

Sesti dan — sobota, 5. avgusta ob 20. uri: »JUGOSLAVIJA PLES IN POJE« na Titovem trgu v Kopru. Prvi del uvaja akademika folklorna skupina »FRANCE MAROLT« iz Ljubljane, potem se zvrstijo ansambl LADO, TANEC in KOLO. Drugi del — začne se natanko ob 21.30 — posreduje ljubljanski TV-center »EUROVIZIJI«, avditoriju, ki steje okrog pet milijonov gledalcev. Program, ki ga bodo izvajali menjale se ansambl LADO, KOLO in TANEC prenaročajo televizijske mreže Italije, ZAHODNE NEMČIJE, AVSTRIJE, SVICE, SVEDSKIE, DANSE in HOLLANDIJE, verjetno pa tudi FRANCII in ANGLIJE.

Po zaključku II. festivala jugoslovenske folklore se bo na dveh koprskih trgih začela FOLKLORNA NOC do jutra.

Letošnjega folklornega festivala se bo udeležilo več tujih gostov, predstavnikov mednarodnih folklornih združenj, najavljeno pa je prihod večjega števila tujih dopisnikov in časopisnih ter filmskih reporterjev.

Letošnjega folklornega festivala se bo udeležilo več tujih gostov, predstavnikov mednarodnih folklornih združenj, najavljeno pa je prihod večjega števila tujih dopisnikov in časopisnih ter filmskih reporterjev.

Drugičnega značaja je drugi film, ki ga je posnela ekipa Lovčen-film pod

PRIMORSKE PRIREDITVE — GOSTOVANJE SNG DRAME IZ LJUBLJANE

Bleščeča burka Botra Andraža

Pred leti je v okviru prireditve Ljubljanskega festivala uprizorila Drama SNG v Ljubljani razkošno in fantazijsko bujno zasnovano slovito komedijo duševniškega patriarha jugoslovenskih komediografov Marina Držića DUNDA MAROJA, ki ga je po spretni predstavi Marka Fotaze skrbno priredil in sočno prebil v primorščino Mirko Rupe pod naslovom BOTER ANDRAŽ. Posrednik uprizoritev, Zavod Primorske prireditve si ni mogel privoščiti tega festivalskoga spektakla v velikem stilu, z muziko, s petjem, plesom in baletom, s sodki in vinom, s cvetjem in krinkami, ampak smo videli umirjenejo predstavo, kakršno so igrali tudi v zaprtem ljubljanskem gledališčem prostoru. Obakrat v režiji Franceta Jammnika in scenografiji Niko Matula. Tudi igralci so ostali isti. Zuboreče temperamento in teatralno učinkovito so nam oživil bleščečo burko z neizgibnimi iznadljivimi služabniki in njihovimi manj prebrisa-

nimi in bogatimi gospodarji, norčavosresno igro, polno življenskih spoznanj in resnic o skopuških očetih in zapravljinah sinovih. Ponašenje razmer in sočna ljudska govorica je vila igri neposrednot in življenskost. Igrali so: J. Cesar in S. Sever (na sliki), A. Kurent in D. Makuc, J. Souček, A. Valič in M. Furjan, ter ženske igralke D. Počkajeva, M. Karčičeva in E. Kraljeva. Lektor primorščine je bil prof. M. Mahnič, komumograf A. Bartl.

Veselih uprizoritev in zabave željno občinstvo je prišlo tako v soboto, 1. t. m. na koprskem glavnem trgu v polnem številu na svoj račun. Bila je pesta in bogata paša za oči in ušesa, priložnost za sproščeni smeh

Z nastopa Folklorne skupine Turističnega društva Piran-Portorož na vrtu »Vesne« v Portorožu v torek, 4. julija

OD 31. VII. DO 5. VIII. V KOPRU, ANKARANU, IZOLI, PORTOROŽU IN PIRANU

II. festival jugoslovenske folklore

Eurovizija prvič na koprskem trgu

Natanko ob 20. uru bodo fanfare z visokega stolpa koprske katedrale ozanilate, da se bo že 60 minut — ob 21. uru — začel II. festival jugoslovenske folklore v organizaciji in izvedbi zavoda »Primorske prireditve« v Kopru.

Ob izkušnjah lanskoletnega prvega jugoslovenskega folklornega festivala so rasle priprave za letosnjega. Ze danes pa je vredno zabeležiti nekaj zanimivosti:

Koprski folklorni festival se je z lanskoletnim startom prebili v arena mednarodno pozornost. Program in datum navajajo med drugim v počebni rubriki glasila svetovnega združenja folkloristov »The Folklorist«, ki izhaja v Manchesteru. Svoje bralce opozarja na jugoslovenski folklorni festival ob slovenski obali znamenita newyorkška revija »The Dancer«, zabeležila pa ga je tudi posebna izdaja glasila »Salzburgske svečanosti«.

Prvi dan — ponedeljek, 31. julija ob 21. uri: »ZEMLJA — CLOVEK — PLES«. Na Titovem trgu v Kopru uvažajo v II. festival nekatere slovenske skupine »izvirne folklore«, ohranjene v autentični obliki do današnjega dne.

Občinstvo se bo predstavila slavna »Kumpanija« z Blata na Korčuli z viteškim plesom z meči. Skupina iz Baščanske Drage na otoku Krku bo pokazala svoj »krčki tanec«. Domačini iz Medulinja v Istri bodo zapselasi »balun«. Spet dve skupini iz Vodnjana in Galežane živopisno »furlano«. Naš pokrajino pa bodo zastopali znateni markovski kurenti. Ves nastop prvega dne je v režiji inž. Ivana Ivancana, asistenta Instituta za narodno umetnost v Zagrebu.

Druugi dan — torek, 1. avgusta ob 21. uru na piranski »Punti« in v Letnem kinu v Izoli: najboljši amaterski plesni ansamblji starih jugoslovenskih republik. In sicer (v Piranu) skupina »VASO MISKIN — CRNI« iz Barajeva, v Izoli pa plesna skupina beograjske Univerze »BRANKO KRSMANOVIC« (pred kratkim se je ansambl vrnil s polletne turneje po občnah Amerikah) in »KOČO RACIN« iz Skopja. Portorož pa bo prizorišče reprize izvirne folklore.

Po zaključku II. festivala jugoslovenske folklore se bo na dveh koprskih trgih začela FOLKLORNA NOC do jutra.

Naši filmi

V ljubljanskih kinematografih vrtijo nov slovenski film v proizvodnji Viče in v režiji ter po scenariju Mirka Groblerja. Naslov filma je NOČNI IZLET in obravnava mladinsko televizijo.

matiko. Film je po pravici povzročil v naši javnosti hude polemike in naša družba se upravičeno sprašuje, če so takci filmi odraz naše stvarnosti, teženj in hotenja naše mladine. Glavne vloge v filmu je režiser zaupal mladim ljudem: Spela Rozin in Primož Rode (na sliki), dalje Manja Golčec, Radko Polič, Tone Slodnjak, Borka Stojaković, Mitja Pipan, Marija Ribič in drugi. Nastopajo tuč poklicni igralci Angleca Hiebce, Anka Cigoj, Janez Škof in Jože Pengov.

Drugačnega značaja je drugi film, ki ga je posnela ekipa Lovčen-film pod

naslovom NEBESKI ODRED. Film ni samo otočja, ampak tudi opomin, da ne bi nikoli pozabili na mračne prizore in pošastno vzdušje, na prepleteno žico velike napetosti: na koncentričska taborišča, kjer so našli smrt milijoni in milijoni ljudi. Film so snemali v času procesa proti zloglasnemu Eichmannu in že leželi izpovedi resnico o nacističnih metodah uničevanja ljudi. Resnico o našilju, upodobljenem v nacistični uniformi, iz skrenejo željo, da se ne bi nikoli več ponovilo. Film je prirejen po istoimenskem odrskem delu avtorjev Aleksandra Obrenovića in Djordja Lebovića, ki sta dobila za to delo nagrado Sterijinega pozorja leta 1957. Film režirata Boško Bošković

In Irena Nikolic, igrajo pa med drugimi Vitomir Ljubić (na sliki), Stole Arandjelović, Bogiće Bošković in Ljuba Tadić.

Ivan Vidac: ALGEBRA. Izdaala Mladinska knaložba. Delo ne zahteva posebnega iznanja. V glavnem zadošča, če bralec poznava matematiko iz nekdajne nižje gimnazije, razen tega pa se pojem logaritma in kotonih funkcij. Zar poglavja niso med seboj neodvisna, vsako poglavje sponzira način prejihanj. Knjiga je napisana živo in zamislivo.

Vladimir Nazor: S PARTIZANI. Izdaala Borec. Naposled smo dobili tudi v slovenskem prevodu partizanske zapiske enega največjih hrvaških pesnikov — Vladimira Nazorja. Star inbolehen je odšel Nazor v partizane, ni se ustrahl ne ran ne naporov ne smrti. V tej knjigi je nizancih nič koliko umetniško dovršnjih zapiskov o srečanju z našimi voditelji in z borti. Delo je prevedel Cvjetko Zagorski.

Knez, Petru, Skaler: NEVIODNUM. Izdaala Mladinska založba. V polletju 1950. leta so začeli arheologi sistematično izkopavati v raziskovati antično mesto Neviđendum v Drnovem pri Krškem. Rezultati prvega leta izkopavanja so presegli pričakovljena. In tako so se trije avtorji odločili, da izdajo knjižico, ki naj bi bila nekakšen vodič skozi stoletje minulih obdobjij. Knjilci so priložene tudi slike in skice izkopanih predmetov.

ŠPANSKE ROMANCE. V knjižnici Kondor je izdala Mladinska založba nedolgo tega španske romance. Prevedel jih je Niko Košir, prevajalec pa je dodal knjigi tudi spremembe sedo in napisal k posameznim romanom opombe.

DVAJSET LET LJUDSKE VSTAJE — DVAJSET LET REVOLUCIJE ★ DVAJSET LET LJUDSKE VSTAJE — DVAJSET LET REVOLUCIJE ★ DVAJSET LET REVOLUCIJE

IZ ŽIVLJENJA IN DELA PRIMORSKIH KURIRJEV

Karavla P-6 kot bolnica

Najbolj stalne partizanske enote na Primorskem so bile kurirske karavle, ki so imele vedno svoj sedež v določenih krajih. Premikale so se le med ofenzivami in hajkami, vendar le na sosednjem pobočju. Ko je prenehalo nevarnost, so se spet vrnila na staro mesto ali v bližnjo okolico. To je bilo nujno potrebno zaradi vzdrževanja zvez s sosednjimi karavlji. Tako je bilo tudi s karavlo P-6, ki je taborila na sektorju Mrzle rupe vse do razpada Italije. V začetku so karavle opravljale razne naloge, ki so jih pozneje prenesle na intendanturne, gospodarske komisije, vojaške referente, osvobodilne odbore, na vojne enote, zasilne bolnišnice in podobno.

V marcu 1943. leta smo kurirji karavle P-6 spremljali s Primorske na Dolensko kakih 800 neovorjenih partizanov — novincev. Potovali so preko Gornje Tribuše, Mrzle rupe, Črnega vrha, preko Javornika, čez Notranjsko na Dolensko. Spremljala jih je dobro oboržena četa. O tem premiku partizanov so kmalu zvedeli tudi Italijani v postojanki in so takoj naslednje dni postavili zasede. To pa je bilo usodno za četo, ki se je vračala po isti poti z Dolenske na Primorsko v Trnovski gozd. Na bivši italijansko-jugoslovanski meji nad Črnim vrhom in v Beli je naletela na močne italijanske zasede. Ker se borci niso mogli skupaj prebijati, so se razdelili na manjše skupine do 5 tovarišev.

Nekega aprilskega dne, pozno v noč leta 1943, nas je v karavli presenetilo pokanje pušk in stronic, Italijani so zasedli položaj v Mrzli rupi v neposredni bližini našega taborišča. Pred svitom sta se vrnila z javke v karavlo naša kurirja Vojko in Gašper. Pripovedovala sta, da sta bila srečala pet partizanov, ki so šli po cesti proti Mrzli rupi. Opozorila sta jih na nevarnost italijanske zasede. Eden izmed njih jima je odgovoril: »Italijanov se ne bojimo, če nas niso polovili in pobili v okolici Črnega vrha, nas tudi tu ne bodo, kjer poznamo teren.« Bilna je mesečna noč, pa kljub temu ni nihče videl, kaj se dogaja. Proti jutru smo slišali iz daljave rjevenje Italijanov. Videli jih nismo, ker nam je gozd zakrival pogled,

vedeli pa smo, da napadajo skupino petih partizanov. Karavla je bila pripravljena. Odšli smo proti hiši Amijankarju — v njej je stanova partizanska družina, pri kateri smo vedno dobivali hrano za karavlo in podatke o premikih in zasedah italijanskih vojakov. Italijani so se umaknili v postojanko na Vojskem. Amijankarjeva mama nam je povedala, da je po odhodu Italijanov odšla v bližnji gozd nabirat drva. Tam je našla dva ranjena partizana. Hitela je domov po obvezu in hrano. Tako smo ju obiskali. Pripravovala sta nam o dogodka. Italijani so jih napadli na taki čistini, da bi jih lahko vse pobili, če bi jim bili merili v prsi. Streljali so jim v noge verjetno zato, ker so jih hoteli dobiti žive. Justinu Brezavščku iz Gornje Tribuše in mlademu partizanu-rdečelasmu z Vrh Hotenja na Vojskem je uspelo pobegniti, trije pa so bili ranjeni v nogu. Zavlekli so se v bližnji gozd. Italijani so preiskali vso

LETOVANJE POSTOJNSKIH OTROK

Že pred časom so začeli v občini Ilirska Bistrica z obsežnimi pripravami za letovanje otrok v počitnicah. Na obsežnem seznamu, ki so ga sestavili skupno s prosvetnimi delavci, je precej otrok, ki se bodo priključili koloniji Rdečega križa, ki bo plačal stroške letovanja oziroma okrevanja. Občinski ljudski odbor pa bo ustanovil letos kolonijo na otoku Krku, kamor bo šlo najmanj 40 zdravstveno šibkih in socialno ogroženih otrok s področja celotne občine.

Franc Rejec-Kuhar

okolico. To pa je bilo usodno za Franca Lipuščka — po domače Smodinovega iz Dolenje Tribuše. Ranjen je bil tako močno v nogu, da se ni mogel rešiti. Ko je opazil, da se mu bližajo italijanski vojaki, se je skušal umakniti. Ni mu uspelo. Razbesneli okupatorjevi vojaki so ga pobili. Ostala dva partizana, prvi iz Gornje Kanomilje, drugi iz Šentviške gore — prav tako ranjena v nogu, sta zbežala v isto smer, vendar sta se uspela zavleči pod grm, kjer sta se pokrila z listjem in resjem. Imela sta srečo in se resila. Še isti večer smo ju spravili v mlin k Brusu v Mrzli rupi v jima nudili vsestransko pomoč. O tem smo obvestili njuno edinico, ki pa ju ni mogla sprejeti, ker je bila na pohodu. Partizanske bolnišnice tedaj ni bilo nikjer v bližini. Tako sta oba ranjenca ostala v oskrbi kurirjev karavle P-6. Za njuno nego in zdravljenje sem bil osebno odgovoren. Nad Brusovim posestvom v gozdu smo napravili zasilno zavetje iz šotorskega krila, ležišče pa iz smrekovih vej in slame. Hrano smo jima nosili dvakrat na dan in 2 kilometra oddaljene karavle. Oba sta imela velike rane na nogah, na sreču pa nista imela poškodovanih kosti. Zdravil nismo imeli, niti destilirane vode niti obvez. Skoraj smo že obupali nad tem, da ozdravita, vendar se je stanje kmalu izboljšalo, ker smo dobili zdravila iz Idrije. Zdravila so prinesli iz Idrije Podobničkove kurirke Mici, Elica, Lalica iz Čekovnika. Po dveh mesecih sta oba ranjenca ozdravela in se vrnila v svojo enoto.

Franc Rejec-Kuhar

JOŽE SREBRNIČIMA SPOMENIK V VSEH SRCIH PRIMORCEV IN ISTRANOV

Prvoborec za pravice delovnih Primorcev

(Nadaljevanje in konec)

Razen cenzure smo večkrat imeli nadneve preiskave. Fašisti in policijski so nepričakovano prišli v sobe in pregledali vse ležišča, vendar največkrat brez uspeha.

Tovariš Anderlini je bil velik humorist in nas je večkrat spravil v dobro voljo s svojimi domislamicami. Nekega dne je v časopisu dobil sliko Vladimira Iliča-Lenina. Slika je izrezal in jo obesil nad zglavlje Srebrničeve postelje. Nekjaj dni potem so nepričakovano prišli v sobo trije fašisti in en policist. Ob preiskavi Srebrnič je bil v sobi. Tisti policist, ki je pregledoval Srebrničovo ležišče, je na steni zagledal Leninova slika. Nekjaj je premisljeval, ker na stoni, nato pa je poklical brigadirja Gambina. Pridružila sta se še trije policijski. Prvi je pokazal mu sliko in ugotovil: »Questo è la fotografia di Lenin! To je Leninova slika. Brigadir Gambino je pozorno opazoval sliko, nato pa zabrusil policijsko: »Fesso! Non vedi che è la fotografia di Srebrnič? — Tepec! Ali ne vidiš, da je to Srebrničeva fotografija. Nato nas je vprašal: »È il letto di Srebrnič questo?« — Ali je to Srebrničeva postelja? Potrdili smo vprašanju. Obrnjeni k policiju je dejal: »Hai visto! — Ali si vidiš? Po tej sugovoritvi so odšli iz sobe. V prvem hipu smo bili v skrbih, da bomo zaradi tega dogodka imeli sitnosti. Vendar pa se ni zgodi zgodilo. Ker se je vse tako lepo iztekel, smo se potem večkrat nasmejali na račun brigadirja. Smejal se je tudi Jože, ko je zvedel za ta dogodek. Vsi smo se smejali brigadirjevi »smejnosti« in poznavanju zgodovine. Verjetno si je domisljal, da bo prejel še kakšno odlikovanje, ker tako skrbno čuva na otoku voditelja velike obrtske revolucije. — Lenin...«

Nadotponim, da je Mussolini in tudi tisti, ki je bil ujetega Abesinskega Rasa Imirja. Ko so ga izkrcali z ladje, se je v pristanišču zbrala večja skupina fašističnih oblastnikov. Vsak je zelel sitnosti roko visokemu in uglednemu ujetniku. Ras Imiru je res vsem dal roko, nato pa se je umaknil iz kroga očudovalev in molčal. Za bivališče so mu dolčeli poslopje na samem. Stražili so ga črni policijski iz Afrike in fašisti. Nekajkrat je v spremstvu straže prišel po knjige v

knjižnico Internirancev. Takrat sem bil v knjižnici kot izposojalec knjig. Ras Imiru je izbral nekaj francoskih knjig, ki sem mu jih izročil.

Ob tem dogodku sem se živo spomnil na kasnejšo prisotnost Mussolinija na Ponzi. Kolo zgodovine se je zanj nepričakovano zasukalo proti njemu in proti vsem fašističnim imperialističnim načrtom. Po znamenju 25. juliju leta 1943 so Mussolinija pripeljali na otok Ponzo in ga zaprli v tistem poslopu, kjer je bil na njegov ukaz zaprt Ras Imir. Kasih osem dni je bil zaprt na tem otoku, nakar so ga odpeljali in spravili na Gran Sasso. Kasneje ga je v imenu italijanskega proletariata obsolil in likvidiral znani partizanski komandan colonello Valerio, ki je bil kot senz žemlji.

Srebrnič je na otoku pisal drugi del svojih spominov. Povedal mi je, da so mu prvi del knjige odvzeli, ko je bil v zaporu v Rimu. Pritožil se je kot ministru za notranje zadeve, da koder je dobil odgovor, da mu bodo vrnili vrnili, ko bo prestal kazenski proces. Prepovedali pa so mu nadaljnje pisalje spominov. Ko je pisal drugi del — naslova se več ne spominjam — me je spraševal, kako na Krasu imenujemo posamezne parcele njiv in travnikov. Povedal sem mu nekatera domača imena, kot: v Dobšču, v Doljku, v Novici, na Lužah, v Podlokvi, na Gjerovčah, pri Pilju itd. Imenoval sem tudi nekatera imena travnikov: Marjineki, Kovačence v Jerevodicu. Potem sem mu zastavil razna vprašanja iz zgodovine starih Slovanov, Slovencev, Makedoncev, Hrvatov in Srbov. Zgodovino je značilno razumljivo tolmačiti do najmanjje podrobnosti, da sem ga poslušal z največjim zanimanjem.

Sestreltna konfinacija tovariša Srebrniča se je bližala koncu. Takrat si je dal narediti kovček z dvojnim dnem, da bi lahko nezačaeno odnesel s seboj rokopis svoje knjige. Kovček pa je prejel z zakasnitvijo, zato je z navješčo naglico spravil vanj svoje stvari. Pri tem smo mu pomagali Stoka, Drašček, Vatovec, Skill in Jaz. Rokopisa pa je bilo preveč in ni mogel vsega skriti med dvojno dno. Svetovali smo mu, naj manj važne dele odstrani, da policija pri pregledu ne bo česa zasledila. Zal, da tega nasvetu ni poslušal. Ko so ga peljali na pregled v pristanišče, smo nestrpno čakali, kdaj ga bomo zagledali in na parnik. Bili smo razočarani, ko je parniški odpeljali brez Srebrniča. Policijski so ga odpeljali v zapori in ga še kakih dvajset dni zadržali na Ponzi... Od takrat ga nisem več srečal, čeprav je bil po zlому fašistične Italije v partizanh...

Tako se tovariš Srebrnič spomini na Viktor Vrabca iz Komina na Krasu, ki je šele dvajset let star dobil pet let konfinacije. Nič čudnega, če je njegovo zdravje občutilo trdoto fašističnih policijev. Ko je prosil za zdravniški pregled, mu je zdravnik večkrat dejal: »Več, jaz sem najprej fašistični major, in še nato zdravnik komunistov.«

In začljuček teh spominov še besede, ki jih je o Srebrniču povedal takratni konfiniranec Vatovec iz Čežarjev: »Srebrnič ima spomenik povsod med Istrani.«

Po pripovedovanju in zapiskih tov. Vrabca sestavil P. A. — OGAREV

Po stopinjah Brkinske čete

(Nadaljevanje)

Dva dni pred začetkom ofenzive so se italijanske vojaške in policijske oblasti zedinile, v cilju uničenja partizanov, za harmonično sodelovanje mobilnih policijskih enot z vojaškimi enotami (akt stava 23. arm. z. št. 04/S/1887 z dne 11. 8. 1942). 13. avgusta ob 13. uri so enote divizije »Novara«, enote 59. legije črnih srcev in še nekatere enote začele ofenzivo proti Brkinski četi. Po italijanskem dokumentu je področje operacije čiščenja segalo »na severu do reke Timave, na vzhodu do linije: Prem—Zareče, Harije—Podgrad, na jugu do ceste: Podgrad—Tublje in na zahodu do linije: Tublje—Rodič—Skocjan. 59. legija je imela sektor »B«, ki je segal na severu do reke Timave, in sicer od gostilne v vasi Buje do Skocjanskih jam, na vzhodu do linije: hudošnik Padež—hris Javor—Odolina—Materija, na jugu do linije: Tublje—Materija in na zahodu do ceste: Tublje—Rodič—Skocjanske Jame...« (akt stava 59. legije črnih srcev št. 518/S/6 z dne 16. 8. 1942).

Pred začetkom so se borce Brkinske čete razen Maslove skupine posvetovali o načinu preboja in sklepnili, da se porazdele v tri skupine; od teh se bo Rebceva skupina, v kateri so bili še Bognar in Edvin Matlo, preko Brezovega brda prebila na odsek Skadansčine, Gortanova skupina pa preko Podgrada in Podbežna področje Poljan, medtem ko naj bi Jadranova skupina, v kateri so bili Dušan, Urban in Rudi, ostala na področju Brkin na odseku Celje—Pregranje. Zaradi izrednega prilitka se je v teku ofenzive morala tudi Jadranova skupina prebiti skozi sovražni obroč, in sicer na področje južno od II. Bistrice, na odsek G. Zemon. Edino skupino K. Maslo je ostala v Brkinih. Ofenziva jo je presenetila na Tatrach, kjer je Mahnetova družina skrila v bunker v gnojni jami, kjer je skupina ostala ves čas ofenzive.

V ofenzivi, za katero navajajo italijanski dokumenti sami, da je bila brezuspešna, je bil v vasi Orehek arretiran Branko Lukač, toda takoj izpuščen; 18. 8. pa so Italijani uklenili Jožeta Vatovca, ker ni javil partizanov (izj. J. Vatovec). Neposredno po ofenzivi je bilo v Brkinih zatišje. K. Maslo je bil še vedno na zdravljaju, ostale skupine pa se še niso vrnilile. Politično delo naj bi po ofenzivi nadaljevala v Brkinih Franc Segulin-Boro in Franc Hlavč-Bolte iz Trsta, ki naj bi bila, po izjavi Franka Avguština iz Oreheka, v tem času povezana s terensko organizacijo.

Med sovražnikovo ofenzivo v Brkinih sta pokrajsko vodstvo v Trstu neki delavec iz Milja in pa terenska organizacija v Škofijah povezala s Smarjam in s Padno (izj. Albini Cotar in Stefan Kuzmič).

Z oboroženo borbo na Primorskem je bil posredno v tem času v zvezi tudi IV. bataljon Krimskoga odreda,

ki je taboril na Ljubljanskem vrhu nad Verdom. Vidko Hlaj-Zižič, kasnejši sekretar okrožnega komiteja Slovenske Istre, je v tem bataljonu, po nalogu Mirka Bračiča, iskal prostovoljce za Primorsk; 18. avgusta ob 13. uri so enote divizije »Novara«, enote 59. legije črnih srcev in še nekatere enote začele ofenzivo proti Brkinski četi. Po veliki ofenzivi je generalni inspektorat »Javne varnosti«, v dogovoru z vojaškima komandantoma, odsvetoval goriškemu prefektu, da bi lokalni policijski sekretari na lastno pest formirali fašistične skupine za borbo proti partizanom (akt št. 58/B/

4 R z dne 22. VIII. 1942). Ker Brkinske čete ni bilo na njenem teritoriju sledila, po vsej verjetnosti, premetitev dveh mobilnih policijskih oddelkov iz Razdrtega in Prestranke v področje goriškega prefekta (dopis trž. prefekture G. Guellju št. 064/7338 z dne 25. 8. 1942). Preventivne ukrepe proti novim pojavam pa lahko zasledimo v opozorilu kvestorja Messane vsem kvestorjem v Juliški krajini, naj z okrepljeno obvezčevalno službo zasledujejo partizansko dejavnost, partizanske premike, ker si brez tegega ni mogoče zamisliti potrebnih ukrepov na meji te pokrajine. (akt št. 026342 z dne 24. VIII. 1942).

(Konec prihodnjih)
JANEZ KRAMAR

TAKO SMO REŠEVALI ŠOLSKO VPRAŠANJE V ČASU NOB

Slovensko šolo bomo imeli

Tako nam je nekega zimskega večera leta 1944 rekel tajnik ravnatelja, ko smo bili člani Osvobodilne fronte zbrani v Bizjakovi hiši v Studenem pri Postojni.

Ob tej nenavadni novici smo se začudeno spogledali.

»Nič me ne glejte,« je rekel tovariš Viktor Bizjak, takratni tajnik rajona, ko je videl naše začudenje obrazje.

»V Studenem bomo ustavili slovensko šolo in tvoja naloga, tovariš prosvetni, je, da vse, kar je s tem zvezi, čimprej urediš.«

»Pa bo to mogoče?« sem ga vprašal, še vedno začuden.

»Z dobro voljo napraviš vse!« Pljunili smo v roke in se lotili dela.

Solsko poslopje v naši vasi Studenem je bilo tedaj prazno. Fašistične učiteljice, mlade dekline, so jo že spomladji leta 1943 iz strahu pred »ribelli« ob vojaški strazi popihale na varno.

Pridne ženske roke so očedile šolo in trije razredi so bili pripravljeni.

Zdaj je bil še problem, kako dobiti učne moći. Najprej sem

mene. Na vso sapo jo poberem s postaje.

</div

**S
plenarne
seje
oss**

Aktualne naloge pri uveljavljanju razširjenega samoupravljanja

Na nedavni plenarni seji Okrajnega sindikalnega sveta v Kopru so razpravljali o uveljavljanju novega sistema v gospodarstvu, šolstvu, zdravstvu in javni upravi.

Ker je problematika, ki jo je obravnaval plenum, danes najbolj aktualna, posredujemo najvažnejše misli iz referata in razprave ter tudi pomembnejše skele.

Nekateri problemi decentralizacije v gospodarstvu

Decentralizacija, ki je do konca maja zajela 48 podjetij, je v juniju razgibala že 95 kolektivov, od katerih jih je 40 uvelilo ekonomsko enoto in konstituiralo organe upravljanja. V 55 drugih podjetjih pa predvidevajo, da bodo decentralizacijo upravljanja izvedli v tem mesecu.

V zadnjem času opažamo večjo razgibanost tudi v manjših industrijskih podjetjih in pri obrtnih gospodarskih organizacijah. V tej panogi gospodarstva predstavljajo poseben problem podjetja, ki so istočasno obrtna in komunalna. O njih je bilo govorova na nedavnem posvetovanju obrtnih in komunalnih delavcev, kjer so med drugim postavili zahtevo, da bi ljudski odbori čimprej osamosvojili komunalne ustanove ter jih organizirali v podjetja.

Referat je analiziral nekatere negativne pojave. Iz strukture do sedaj konstituiranih organov upravljanja je namreč razvidno, da se precejšen del gospodarskih organizacij odloča za postavitev predstavnikiških organov. Takšna decentralizacija v bistvu in formalno nosi v sebi močne elemente same decentralizacije sedanjih organov upravljanja, to je delavskih svetov in obrtnih delavskih svetov. S tem pa nastaja nevernost, da se kolektivi s takšnimi polovičnimi rešitvami zadovoljijo in sami sebi postavijo oviro za popolno demokratizacijo upravljanja.

Najbolj pravilno pa so ravnala podjetja, ki so upravljanje prenesla direktno na celotne kolektive v ekonomskih enotah. Ti so si izbrali predsednika ali pa predsedstvo, ki nima pravice samostojno odločati, ampak samo pravilno upravlja materiale za zasedanje zabora in na sejah osrednjega organa upravljanja zastopa stališča zborov.

Plenum je glede drugačnih odločitev poudaril, da se politične organizacije, organi upravljanja, strokovne službe in kolektivi ne bodo smeli uspavati na teh izvedbah, ampak bodo morali sistematično in smelo iskati poti za dokončni prenos upravljanja na proizvajalce. Vsa podjetja namreč niso šla na tako imenovanost postopno decentralizacijo iz objektivnih razlogov. Niso redki primeri, kjer jih je k takšni od-

ločitvi vodilo predvsem nezaupanje do proizvajalcev, kot opravilo pa navajajo, da še niso dozoreli subjektivni pogoji za dokončen prenos upravljanja navzdol. To utemeljujejo z nizko strokovnostjo in razgledanostjo delavcev, močnimi ostanki mezdne in polproletarske miselnosti v kolektivu in s težnjami, da si bodo delavci skušali izboljšati prvenstveno svoj osebni položaj na račun normalnega napredovanja podjetja.

Tudi v podjetjih, kjer se še srečujemo s takšnimi, v bistvu politično škodljivimi gledanjem, obstajajo vse možnosti, da sedaj ob prenosu pristojnosti na že formirane organe upravljanja v ekonomskih enotah uredijo odnose čim bolj v skladu z demokratičnimi principi novega gospodarskega sistema. Vsako podcenjevanje tega vprašanja se lahko politično mašuje. Opravičljivo pa seveda tudi ni kakršnokoli zavlačevanje sprejetja pravilnikov oziroma poslovnikov. Prav tako niso povsod uvideli nujnosti, da te organe v pripravah samoupravnih predpisov mobilizirajo, s čimer bi na eni strani zagotovili njihovo takojšnje aktiviranje, na drugi strani pa sprejem takih pristojnosti, ki bi bile resnično odraz teženja proizvajalcev samih.

Stimulativnejše nagrajevanje v prosvetni službi

V vseh občinah je splošen pojav, da predvidena sredstva v občinskih skladih za kritje izdatkov šol ne bodo zadostovala in da bodo ljudski odbori morali iskati dodatne vire. S problemi finansiranja šolstva so se do sedaj ukvarjali občinski ljudski odbori preveč osamljeno. Prav zaradi odsotnosti drugih činiteljev niso mogli učinkovito reševati tega za celotno komuno tako važnega problema. Nadaljnja utrditev komunalnega sistema, ki jo zasleduje tudi zakon o finansiranju šolstva, pa se ne bo mogla uresničiti brez enotnih prizadovanj gospodarskih organizacij, ljudskih odborov in vseh proizvajalcev, ki sestavljajo skupnost komune. Gospodarske organizacije bodo morale med drugim spremeni zlasti odnos do strokovnega šolstva, za katerega vso skrb, materialno kot kadrovsko, prepričamo — kljub resoluciji o strokovnem izobraževanju — le oblastnim organom. Samo tako bodo občinski skladi sproščeni za kritje potrebnih organov družbenega upravljanja na šolah, je plenum poudaril, naj bi tudi sindikalna vodstva skupno z organizacijo Socialistične zveze zagotovila, da bodo v te družbene organe izvoljeni v čim večjem številu pravilnici.

Ob obisku šol se je glede konkretnih izvedbe v nagrajevanju prosvetnih kadrov po petodstotni osnovi pokazalo, da je večina anketiranih šol v prvem polletju teh pet odstotkov razdelila linearno. Le malo šol je pravilno razumelo, da predstavlja ta delitev petih odstotkov šele začetek pri uveljavljanju stimulativnejšega nagrajevanja tudi v prosvetni službi. Te šole so organizirale razprave v učiteljskih zborih in ob najsejšem sodelovanju šolskih odborov izdelale merila za delitev, pri čemer so prvenstveno upoštevale delovne uspehe učitelja v šoli. Prav v teh kolektivih so že danes močne težnje, da se gibljivi del za oblikovanje osebnih dohodkov poveča. Te zahteve naj bi sindikat vsestransko podprt.

Ob obravnavanju problemov v šolstvu je plenum opozoril še na odsotnost vpliva sindikalnih organizacij v delu šolskih odborov. Ker imamo prav sedaj volitve novih organov družbenega upravljanja na šolah, je plenum poudaril, naj bi tudi sindikalna vodstva skupno z organizacijo Socialistične zveze zagotovila, da bodo v te družbene organe izvoljeni v čim večjem številu pravilnici.

Samoupravljanje v zdravstvu se uspešno uveljavlja

Plenum je pozitivno ocenil prizadevanja za nadaljnje poglabljanje upravljanja v zdravstvu, ki prihajajo do izraza v vseh kolektivih zdravstvenih ustanov v našem okraju. Ti kolektivi so zelo ugodno sprejeli nov zakon, saj so se doslej kljub samostojnemu poslovanju čutili zapostavljeni nasproti kolektivom v gospodarstvu, ker niso imeli neposrednega vpliva na gospodarjenje.

Novoizvoljeni upravni odbori zdravstvenih ustanov so že doslej razvili precejšnjo aktivnost — zlasti še v pripravljanju novih pravil — pač pa je, po ugotovitvi plenuma, v njih čutiti premalo vpliva tehničnih delavcev. Hkrati pa bo v te svete potrebno zagotoviti tudi izvilitve večjega števila proizvajalcev — zavarovancev, katerih delegiranje naj bi v prihodnje potekalo preko zborov volivcev.

Poseben problem v zdravstvu je tudi finansiranje preventivne službe. Ugotovljeno je bilo, da imajo nekateri organi občinskih ljudskih odborov do tega vprašanja kaj čuden odnos, in to celo v obalnem pasu, kjer so specifični higieniški pogoji. Komuna je po zakonu odgovorna za celotno zdravstveno varstvo državljanov na svojem območju. Pri tem pa seveda ne gre samo za javno upravo, ampak za vse tiste činitelje, ki lahko in morajo zagotoviti preko združevanja sredstev v namenskih skladih, da bodo zdravstvene ustanove nemoteno in pravčasno nudile usluge prebivalstvu komune.

Tudi v javni upravi večji vpliv kolektiva na gospodarjenje

Zlasti v zadnjem obdobju tudi naša javna uprava v skladu s smernicami novega sistema zelo hitro in odločno išče pot za racionalnejše delo in za demokratizacijo odnosov. Za zadnje meseca so značilni naporji, da bi v upravnih službah ljudskih odborov, kar predvsem velja za okrajni ljudski odbor, zmanjšali število delovnih mest z boljšo notranjo organizacijo dela. Ob prenosu kompetenc na občinske ljudske odbore pa se z združevanjem določenih služb za posamezna področja ustvarjajo pogoji za razbremenitev proračunov.

Prizadevanja za racionalizacijo poslovanja in iskanja notranjih rezerv so zelo razgibala kolektivne javne uprave, saj je od uspehov v tej smeri neposredno odvisno tudi uveljavljanje načela bolj stimulativne delitve osebnega dohodka. Prve izkušnje so spodbudile kolektive, da iščejo še boljši rešitev. Tačko je na primer OLO že povečal odstotno osnovno s tem, da je petim odstotkom pridružil še pet odstotkov iz sredstev za nagrade.

Sindikat javnih uslužencev ni stal ob strani teh dogajanj in je pravilno ocenil, da predstavljajo zametek upravljanja po kolektivu tudi v tej javni službi.

Ob zaključku bogate razprave je plenum sprejel vrsto konkretnih sklepov. Predvsem je soglasno ugotovil, da so sindikalne organizacije in njihova vodstva v obdobju zadnjega pol leta s svojo aktivnostjo dale velik prispevek k doseženim uspehom pri uveljavljanju ekonomskih enot in decentralizaciji samoupravljanja v gospodarstvu, prav tako tudi pri uveljavljanju novega sistema na drugih področjih. Jasno pa je bilo podprtano, da moramo v gospodarstvu še smeleje izvajati decentralizacijo samoupravljanja, istočasno pa pospešeno decentralizirati tudi obračun delitve dohodka. Zagotoviti je dalje treba, da bodo čimprej izdelani pravilniki in poslovni v ekonomskih ter drugih proizvodnih enotah, kar bo omogočilo normalno delovanje organov samoupravljanja. Da bi podprl napore v tej smeri, bo Okrajni sindikalni svet organiziral v tem mesecu več posvetovanj s podjetji za posamezne gospodarske panoge.

V zvezi z analizo uspehov ter problemov, ki se pojavljajo pri uveljavljanju novega sistema v obravnavanih javnih službah, je plenum glede na dosedanjo praks v delu sindikata poudaril, da mora biti prav sindikalna organizacija tista sila, ki bo s političnim posluhom vplivala na vsestransko razvijanje odnosov podjetje — komuna in na to, da se proizvajalec ne bo čutil odgovornega samo za izvajanje nalog v svojem kolektivu, ampak da bo postal v pravem smislu besede tudi sogospodar v komuni.

V soboto, 1. julija, je delovni kolektiv Vodne skupnosti Koper izvolil svoj prvi organ delavskega samoupravljanja. To je svet delovnega kolektiva in njegov izvršni odbor. Kakor je znano, je Vodna skupnost Koper tista gospodarska enota, ki na osnovi zadružnih načel skrbí v našem okraju za izvedbo hidromelioracijskih del, za osuševanje in namakanje polj ter za preskrbo z vodo v krajih, kjer ni vodovodne napeljave. Naša slika kaže člane delovnega kolektiva Vodne skupnosti Koper, ko volijo organe delavskega samoupravljanja.

STARŠEM IN OTROKOM V PREMISLEK:

Odločil se bom za trgovski poklic

Za mladega človeka, ki do zdaj niti ninišli na to, je izbira poklica res težavnata zadeva. Težko se je namreč odločiti, kakšen poklic naj si izbere, posebej še, če ni seznanjen z zahtevami in pogoji, ki se v posameznih poklicih zahtevajo. Zaradi tega seznanjam starše in mladino o pogojih in možnostih, ki jih ima mladina, ki se želi izučiti v trgovini oz. ki se odločiti za trgovski poklic.

Za učenca-vajence v trgovini je lahko sprejet vsak, kdor je uspešno končal osmiletino in ni star preko 18 let. Vajenc oz. starši sklenejo s podjetjem, ki vajence sprejme v uk. učeno pogodbo, v kateri so določene pravice in dolžnosti takoj podjetja pod vajence, čas učne dobe, nagrade in podobno.

Učna doba traja dve leti. V tem času

obiskuje vajence trgovsko šolo in sicer dvakrat po 4 mesece na leto, ostali čas pa se praktično uči na delovnem mestu v podjetju pod strokovnim nadzorstvom poslovodje. Ki je zadolžen za njegovo vzgojo. Po končani učni dobi in šolanju opravlja zaključne izpite in dobti zaključno spričevalo, s katerim mu je priznana izobrazba kvalificiranega delavca v trgovini.

Ves čas učne dobe prejema vajenc mesečno nagrado — plačo, ki je sicer zakonito predpisana (2500 do 3500 din) in nižja ne more biti, vendar pa podjetja lahko plačujejo mesečne nagrade tudi v višjih zneskih, kar je odvisno od prizadevnosti, pridnosti in uspehov učenca.

Pripominjam, da učenec, ki je končal učno dobo in trgovsko šolo

ter si pridobil poklic kvalificiranega trgovskega delavca, s tem še ni začela razvojna pot za naprej. V poslovodski šoli si lahko pridobi visoko kvalifikacijo trgovskega delavca, vpiše se lahko v ekonomsko srednjo šolo, srednjo in višjo komercialno šolo ter si tako lahko pridobi znanje, sposobnost in kvalifikacijo za opravljanje poslov na najvišjih mestih v gospodarstvu.

Starš! Svetujte svojim otrokom, naj se vključijo v uk v trgovino in jim prikažejo možnosti in ugodnosti, ki jih imajo kot vajenci in kot kvalificirani delavci v trgovini po končani učni dobi.

Za vse podrobnosti, informacije in pojasnila v zvezi s sprejemom vajencev v uk v trgovino se obračajte na Trgovinsko zbornico v Kopru.

Razvoj naše obalne tovorne plovbe

Naša trgovinska mornarica je pred nedavnim prekoračila zmogljivost milijon ton nosilnosti. To je mnogo več, kot je bilo predvideno. Najobčutnejši je bil porast v zadnjih dveh letih, zlasti zato, ker so naši pomorski prevozni podjetja krepko izkoristila olajšave, ki jih je dala družba v pogledu nabave oziroma najemanja takoj imenovanih polovičnih ladij v tujini.

Pri tem velikem koraku v izgradnji naše močne in sodobne trgovinske mornarice je posebno razveseljivo dejstvo, da porast ladijskega postora ni bil samo v pogledu veličih, čezoceanskih ladij, temveč sorazmerno tudi v veliki in mali obalni plovbi.

Prav v teh dveh zadnjih, za nadaljnji razvoj naše trgovinske mornarice tako plodovitih letih, se je pokazalo, kako velikega pomena je obalna tovorna plovba pri nas in v svetu. Ogoromo večino prometa koprskie lupe, prav tako pa tudi drugih naših pristanišč, opravljajo prav ladje velike obalne plovbe in tudi čezoceanske ladje, ki so v veliki meri angažirane za prevoze v veliki obalni plovbi, tako da velika podjetja dejansko konkurirajo malim, specializiranim, in se često zdodi, da so prav zaradi takšnih posegov obalne plovbe v težavah.

V navedenem časovnem razdobju, ki je dejansko izredno kratko, so naša podjetja za pomorske prevoze v veliki in mali obalni plovbi nabavila oziroma majela v tujini (v glavnem) in delno v domačih ladjedelnicah, blizu 40 novih oziroma takoj imenovanih polovičnih motornih ladij. To so ladje za prevoz tovora z nosilnostjo od 1000 do 4000 ton. Nekateri imajo tudi po nekaj kabin za prevoz potnikov in sedijo v kategoriji tovorno-potniških ladij. Mnogo teh novih enot smo že videli in bomo še videti v Koperu, saj skoraj nevno prilagojemo v naše novo ali staro pristanišče, in sicer v vedno večjem številu.

S temi novimi oziroma skoraj novimi plovnnimi enotami srednje zmogljivosti se je okreplila ekonomska in s tem tudi življenjska sposobnost

posameznih pomorskih transportnih podjetij vzdolž obale od Umaga do Kotora in tista mala podjetja, ki so doslej bolj ali manj životala zaradi izrošenega in neprimernega lesenega plovnega parka, danes že vzorno poslujejo, uvajajo uspešno ekonomske enote, nekatere celo pred velikimi podjetji, ter kupujejo in naročajo že nadaljnje nove plovne enote. Zlasti znatne uspehe so dosegla podjetja obalne plovbe v Zadru, Splitu, Korculi, Herceg Novem in Kotoru, sorazmerno pa nič manjše tudi

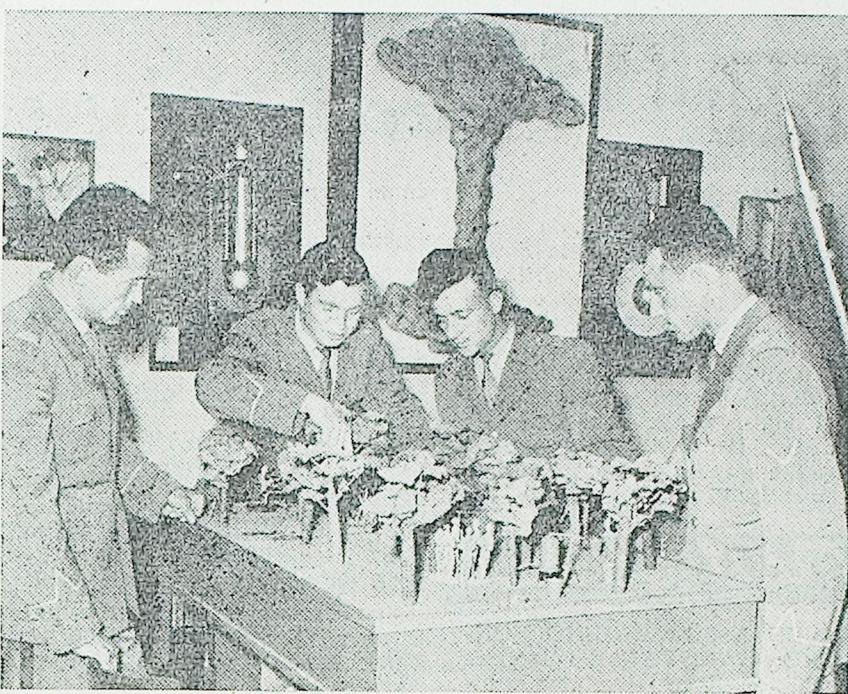
ŠVEDSKIH TURISTOV NE ZANIMAJO SAMO NAŠE LEPOTE

Švedski turisti, ki vsako leto v večjem številu prihajajo v Portorož, so izrazili željo, da bi med svojim bivanjem pri nas ne bili deležni samo spoznavanja naših krajev, temveč bi radi imeli tudi možnost, da se seznanijo vsaj v glavnih obrisih z našo družbeno ureditvijo in raznimi problemi v zvezi s tem. Centralni svet Zvezne sindikatov Jugoslavije je zato sklenil prirediti v Portorožu vsak teden kratko predavanje za tiste švedske turiste, ki jih tako vprašanja zanimajo. Prvo tako predavanje, povezano s prosto diskusijo, je bilo pretekli četrtek. Tovariš Čedomir Cvetković iz Centralnega sveta sindikatov bo imel svoja predavanja tudi v prihodnjih tednih vsak četrtek ob 17.30 uri v Ljudskem domu v Portorožu. Ker predava v perfektni Švedščini, so njegova predavanja spremljana z velikim zanimanjem.

mala podjetja v Umagu, Malem Lošinju, Dubrovniku in Šibeniku. Slednje je začasno združeno s Šibeniškim podjetjem za čezoceansko in dolgo plovbo, ker so se nekoliko zaleteli v izgrajevalnih načrtih in so zašli v tezave. Poleg navedenih specializiranih podjetij za tovorno obalno malo in veliko plovbo pa so nabavila nove in polovične ladje za veliko obalno plovbo tudi nekatera podjetja za dolgo in čezoceansko plovbo, in sicer: »Kvarnerska tramperska plovilna družba na Reki, »Jugotanker v Zadru«, »Jadroslobodna« v Splitu in celo »Jugolinja«, naše največje pomorsko transportno podjetje na Reki. Dve tovorno-potniški ladji je dobila tudi »Jadrolinija«.

Nadaljnja izgradnja obalne tovorne plovbe je še v teku. Nekatere ladje so v gradnji v naših ladjedelnicah, za nekatere polovične ladje v tujini pa se predstavniki naših podjetij že pogajajo.

Milijon ton nosilnosti namreč še ne zadostuje za kritje potreb domačega uvoza in izvoza, saj še vedno za okrog 40 odstotkov posegajo v promet ladje tujih zavast. Dobro organizirana trgovska mornarica pa mora tudi močno posegati v tuje prevoze.

Na slike vidimo gojence Vojske akademije v kabinetu za atomsko-kemično-biološko službo. Kabineti, številni in sodobno opremljeni, so gojencem na razpolago tudi v prostem času. V njih se lahko v praksi prepričajo, preverijo in razjasnijo vse, o čemer se učijo

Primer tovariške pomoči in sodelovanja

med našimi pomorskimi podjetji in bi jih moralno močnejša podjetja posnemati. Med drugim so namreč sprejeli sklep, da bodo pomagali pri nadaljnji izgradnji obalne plovbe »Zadar«, in sicer tako, da bodo v naših ladjedelni-

cah naročili gradnjo novih ustreznih ladij in jih po dograditvi predali »manjšemu bratu«. »Jugotanker« bo dal tudi sredstva za gradnjo treh hidrobusov za potrebe potniškega prometa med Zadrom in okolico.

USPELI IZLET TABORNIKOV KOPRSKEGA OKRAJA

Upravičeno zaupanje

V zadru imajo dve pomorski transportni podjetji »Jugoslovensko tankersko plovilbo« in obalno plovbo »Zadar«. Prvo sodi med najmočnejša pomorska podjetja v Jugoslaviji, drugo pa je srednje močno podjetje za obalno plovbo, ki se je v zadnjih dveh letih krepko razvilo.

Pred nedavnim je imel delavski svet »Jugotankerja« zasedanje in je izčrpno razpravljalo o svojih problemih in o problemih zadrške komunike. Sklenili so nabaviti nove tankerje in trampere. Sprejeli pa so tudi sklepe, ki bi morali postati vzor za odnose

cialistične zveze delovnih ljudi za koprski okraj Gustav Guzej. Poudaril je, da se je taborniška organizacija v koprskem okraju zadnjih leta močno okreplila, saj šteje danes že 1500 članov, to je toliko, kolikor je bilo v vsej Sloveniji tabornikov pred devetimi leti. Zaključne slovenosti se je udeležil tudi predstavnik garnizije JLA iz Pivke.

Razglasitev rezultatov mnogobrojnih so bili pač najbolj veseli člani odreda »Janka Premrla-Vojka« iz Divače, ker so izšli iz mnogobrojnih zmagovalci. Kot taki so prejeli v trajno last pokal OO SZDL Koper. Drugo mesto je prepadlo tabornikom iz Ilir. Bistrica, tretje Izolanom itd. F.M.

15. JULIJA — TRADICIONALNE DIRKE OSЛИČEV V PORTOROŽU

Turistično društvo Piran - Portorož pripravlja za soboto, 15. julija, znane dirke osličkov, ki so — kot je pokazala tradicija zadnjih let — ena najprivalčnejših prireditve za turiste. Tudi letos se bodo osliči z vpregami ali pa brez njih zbrali najprej v Portorožu, da potem v povorki odpetajo v Lucijo, kjer bo ob 17. uri na stadionu velika dirka. Za letos pričakujejo tudi udeležbo oslovnih vpreg in jezdecev iz sosednjih krajev, ne samo iz Portoroža in Lucije. Prav gotovo tudi na letosnjih dirkah ne bo manjkalo smešnih prizorov, ki jih povzročijo trmastti širinožni tekmovalci. Priredite bo — tako kakor vsaka dosedanja dirka osličkov — gotovo najbolj fotografirana in filmana prireditve v Portorožu.

Reško pomorsko podjetje »Kvarnerska plovilna« je nabavilo v tujini dve motorni ladji za veliko obalno plovbo po 1250 ton nosilnosti. Imenujeta so se »Plavnik« in »Platak«. Vključeni sta v redno linjsko progro Trst-Koper-Izrael.

V Reku je med dnevi došpela nova sovjetska luksuzna potniška ladja »Litva«. Imata okrog 5000 BRT, 20 milij nitrosti in je najssodobnejše urejena. Obratovala bo v sezonski progi Odesa-Benetke.

Svet za pomorstvo so osnovali pri republiških zbornici za industrijo, rudarstvo, gradbeništvo in promet v Zagrebu. Hrvaški pomorski gospodarstvenikom se je končno uresničila dolgotrajna želja po takšnem telesu v republiškem merilu. Navedena zbornica ima tudi posebno tajništvo za pomorsko gospodarstvo.

Taborniki pazljivo sledijo besedam predsednika OO SZDL Gustava Guzeja (Foto Frenk)

Kako je letos z našim turizmom

Malokatera gospodarska dejavnost je v toliki meri odvisna od vremenske muhavosti kakor turistična, še posebno v obmorskih krajih. Sem prihajajo turisti predvsem zaradi sončenja in kopanja. Kakor prvi meseci letnega leta, tako nam tudi letosnji niso bili naklonjeni. Splošno vzeito so bili celo slabši, saj smo imeli mimo drugih mesecov oblačno, deževno in vmes hladno vreme celo ves mesec maj in prvo polovico junija. To je povzročilo, da se niso izpolnila tričakovanja, ki smo jih gojili v rano predsezono. Prav v tej smeri pa so potekala naša prizadevanja. S propagando nam je uspelo precej zainteresirati tiste turiste, posebno avstrijske, zahodnonemške in še nekatere za obisk naših krajev v pomladanskem času. Nekatere skupine so tudi res prispele že zelo zgodaj, a slabo in hladno vreme jih je predčasno odgnalo, druge pa so obisk odpovedale.

In kako bo naprej? Tudi na glavno sezono bi moglo vplivati vreme, če se ne bi ustalilo, ven-

dar smemo upati, da velikih presenečenj s te strani ne moremo pričakovati. Po zanimanju, ki ga kažejo turisti v Zahodni Evropi, še prav posebno v Zahodni Nemčiji in tudi v Avstriji, Švici itd. se zdi, da bodo naše, njim namenjene kapacitete po hotelih, dobro zasedene, kar velja v enaki ali še veliko večji meri za vse jugoslovanska obmorska letovišča sploh. Bolj pesimistični pa smo lahko glede domačih, jugoslovenskih individualnih letoviščarjev. Teh je bilo, kot smo ugotovili, že v prvih petih mesecih manj kakor v istih mesecih lani. Razni vzroki utegnjejo letos vplivati na manjši obisk. Med temi vzroki so tudi pogoji, ki jih nudijo tej kategoriji turistov razni manjši kraji ob drugih naših obalah, posebno v Dalmaciji. Mi ob naši slovenski obali žal takih krajev nimamo, ki bi nudili sončenje in kopanje na prirodnih peščinah z nastanitvijo po kmečkih hišah in po sorazmerno precej nizkih cenah.

R. R.

kje so ladje

BLED je prispel 9. 7. v Benetke, od koder nadaljuje pot v Reko in Sibenik; BOHINJ je prispel 14. 7. v New York, kjer natovarja za Koper; BOVEC je na poti v New York, kamor bo prispel 17. 7.; BIHAC razklađa v Toronto, nakar odplije v Benetke; DUBROVNIK je prispel 10. 7. v Trst; GORANKA je odplula iz Kobe (Japanška) 7. 7.; GORENSKA je priplula 9. 7. na Malto; KOROTAN je na pregledu v puljski ladjedelnici; LJUBLJANA je na poti v Sibenik; MARTIN KRPAK je prispel 11. 7. na Malto; IRAN je na poti iz New Orleansa za Japanko; OHORJE je na poti iz Liverpoola za Antwerpom oziroma domovino; ROG je 13. 7. prispel v Benetke; TRBOVLJE je prispla iz Karagičja v Hong Kong 12. 7. ZELENGORA je prispla iz Dubrovnika v Rotterdam 12. 7.

pismo uredništvu

Tovariš urednik!

Razpasla se je navada, da učenci ob koncu šolskega leta obdarujejo svoje učitelje z darili, ki presegajo vse meje. Zgodilo se je naslednje: tov. M. in B. sta prišli k tov. R., naj prispeva za darilo učitelju. Tov. R. je ponudila 300 din, nabiralki pa sta ta znesek odklonili in zahtevali, da mora dati 500 din, češ da bodo naredile seznam mater, ki so dale prispevke in da bodo nato se-

Mali oglasi

ZAMENJAM ENOSOBNO SONČNO STANOVANJE v Izoli za enako v Kopru (voda v kuhišnji). Ponudbe na upravo lista pod »Zamenjava stanovanja«.

INŠTRUIRAM matematiko in fiziko. Ponudbe na upravo lista pod »Uspeh«.

PREKLIC. Mihaela Kaluža iz Narina 46 preklicuje in obžaluje žalitve, ki jih je izrekla Antonija Barbiš v Antonu Barbišu iz Narina 48, in se jima zahvaljuje, da sta odstopila od tožbe.

Mihaela Kaluža

HOTEL »CENTRAL« v Portorožu prodrabljajo motor za motorni čoln. Interesent naj se zglasijo pri upravi hotela.

MENJAM ENOSOBNO STANOVANJE v Mariboru za enako v Kopru ali Izoli. Informacije dobite pri Testen, Repičeva 1, Koper.

V soboto, 24. junija 1961, okrog 11. ure je bila na cesti od Postojne do Rupe IZGUBLJENA AKTOVKA z raznimi predmeti in dokumenti. Pošten najditev naj zadrži fotografski aparat (ali pa zahteva protivrednost v denarju), ostalo pa naj odda najblžji postajti Ljudske miličce ali pa obvesti lastnika na naslov: Valerio Zapia, »La voce del popolo«, Rijeka.

ZA POMLAD IN POLETJE DOBITE NAJCENEJE V »MAGAZZINI ALLA STAZIONE«, Trst, Ulica Cellini št. 2, poleg železniške postaje, veliko izbiro konfekcijskih izdelkov. Odjemalci s propustnico imajo poseben popust.

LANATEX — uvoz-izvoz Trst, Ulica Machiavelli 9, tel. 81-647, blizu trga Ponterosso, prodaja na debebo in drobno najfinješ tkanine po reklamno nizkih cenah.

INTERTEXTIL, Trst, ulica Sv. Nikolaja št. 30, nudi bogato izbiro vsakovrstnih tkanin, vse vrste dežnih plastičev »Super Nylon«, vetrnih jopičev, bund, raznovrstnih pletenin, TEKSIL za krila in izgotovljena krila TERITAL, odeje, penilo za ženske, ženske in moške volnene puloverje, srajce, krvavate, nogavice, dežnike itd. po najnižjih dnevnih cenah.

OB PRIHODU V TRST ne pozabite obiskati dobro znano trgovino CASA DELL'IMPERMEABILE V ULICI S. NICOLÒ 22. V njej dobite največjo izbiro moške, ženske in otroške konfekcije, dežnih plastičev, vse vrste vetrnih jopičev, bund, dežnikov itd. po najnižjih cenah. Zagotavljamo, da boste zadovoljni z nakupom v naši trgovini. Kdor dostavi odrezek tega oglasa, dobi lepo darilo.

MELBROSIN • preparat cvetnega prahu in matičnega mlečka (GELEE ROYALE), garantirano znanstveno stabiliziran, proizvod MELBRO-COOP (Zavod za čebelarstvo — Kalnik) dobite v vseh lekarnah. Lekarna, ki preparamata še nimajo, naj ga nabavijo pri »Kemofarmaciji«.

OBVEŠCAM VSE CENJENE GOSTE, da sem prevzel in ponovno odpril znano gostišče PARK v Izoli, Dantejeva ulica. Gostišče ima lep senčnat vrt ob mitem zalivu. Obrat je odprt vse dneve v tednu, v sredo, soboto in nedeljo zvečer plesna glasba. Nudimo odlična vina, brezalkoholne pižeče ter jedila. Prostor za parkiranje avtomobilov na razpolago. — Vljudno vabljeni! Jože Bržan

znam izročile učitelju. Vprašam vas, kakšen postopek pa je to? Pustili sta torej teh 300 dinarjev in odšli. Kje je socialni čut teh ljudi do mater, ki imajo po tri ali štiri šoloobvezne otroke in kjer je oče sam za vzdrževanje družine? Kje naj takrat mati vzame konec meseca 2000 dinarjev za darila učiteljem? Ali ni to navesadnje nekakšno podkupovanje vzgojitelja, da bi delal razlike med otroki in jih iz hvalenosti lizunskim materam napačno ocenjeval? Učitelji imajo svojo plačo in je njihova poklicna dolžnost, da učijo otroke brez daril!

Svojčas smo otroci med seboj iz svojih prihrankov nabrali za šopek in za kakšno darilice za spomin učitelju. Sedaj pa darujejo dragocene kristalne vase in porcelanske servise za 10.000 do 12.000 dinarjev. Kam pa pridemo s takimi darili?

Drugo vprašanje pa je odnos učitelja do takih daril. Ali ne bi bilo vzgojno in edino pravilno, da bi učitelj, če ima količaj čuta pravičnosti in morale, odklonil takratne. Otroke mora redovati po njihovem znanju in ne po vrednosti daril, ki jih sprejema od staršev. Take primere pa bi moralni v naši družbeni ureditvi brez pogojno izolirati!

Dora Keržan
Portorož

Tovariš urednik!

Ze nekaj let prihajam na dopust v Koper ali Izolo. In še sem tudi letos prišel v Koper, me je nemalo presestila ugodovitev, da pristojni organi vsačnih občin še vedno ne uvidijo potrebo po formirjanju obmorske reševalne službe. Znano mi je namreč, da so nekatera podjetja v Koperu, in sicer »Intereuropas« in »Pristinske Koper« kupila tri potapjalne opreme, ida bi poklicna gasilska četa v Koperu lahko mudila takojšnjom pomoč potapljalcem se kopalcu. Vendar se mi zdi, da to ni dovolj. Opazil sem namreč, da nekateri kopalci nepremišljeno, precenjujoč svoje moži in poznavanje morja, zaplavajo tudi po več sto metrov daleč od obale. Te dni sem tudi slišal, da po večem prometu prekoceanskih ladij v Koperu privabljajo morske pse, ki se predzračno približujejo obali in podobno. Zato se upravičeno sprašujem:

Mar ne bi podobno, kot je na Gorjanskem že vpeljana gorska reševalna služba, organizirali tudi ob tej lepi obali morsko reševalno službo, ki bi s posebnim čolnom križarila od Debelega rtiča do Savudrije in opozarjala plavalce na preveliko oddaljenost od obale. Ta služba reševalca bi lahko tudi nudila prvo pomoč, če bi bil dan znak za nesrečo, to je za utapljanje. Tak čoln bi lahko po mojem mišljenju nabavile vse tri obalne občine ob prispevku tistih gospodarskih podjetij, ki koristijo slovensko plažo. Kollkor pa to za sedaj še ne bi bilo možno, pa naj bi pristojni organi vsaj na področju koprske občine sklenili sporazum, da bi zdravstveni delavci iz Nove Gorice, ki imajo svoj dom v Zusterni, nudili prvo pomoč v primeru nesreče. Zato ne bi bilo potrebno nič več, kot da bi imeli vedno pri roki vse, kar je potrebno za reševanje in tudi, da bi jim omogočili takojšnjo zvezo z majbilo zdravstveno ali reševalno postajo.

VOJAN MATAROŽNIK
LJUBLJANA

ORANŽADA ALI SLADKA VODA?

V poletni vročini, ki pred ne-davnim ni prizanesla tudi našemu okrajnemu mestu, je bilo veliko povraševanje po osvežilnih brezalkoholnih pižečah, ki pa so kljub hudo slanim cenam še vedno dokaj iskan artikel. To je bil menda tudi vzrok, da so bili nekateri gostinski lokalni kar več dni zapored brez osvežilnih pižeč, čeprav imamo v Koperu podjetje »Sodavico«, kjer proizvajajo tudi oranžado.

Kdor pa se je tokrat odločil za oranžado koprske »Sodavice«, je nejevoljen ugotvil, da so mu — sicer v originalno zaprtih stekleničkah — postregli s skoro brezokusno sladko tekočino, ki očitno ni imela mnogo skupnega s kvalitetnimi proizvodi te vrste oziroma z običajno oranžado tečjo sicer renomiranega podjetja.

Potrošniki se torej sprašujemo, ali v podjetju smejo izdelovati v času največjega povraševanja znatno slabšo osvežilno pižičo kot običajno in kdo je dolžan pregle-

dati vzorce izdelane pižice. Za dodatek še pripomba o higieni v tem obratu, kajti velikanska mersarska muha, ki se mi je predstavila v bledo-rdeči tekočini — natakarica mi je seveda oranžado zamenjala — opozarja očitno tudi na obisk sanitarnega inšpektorja.

Ada Oranič, Koper

MIRKO DARIŽ

V Kubedu je pred dnevi menadoma premil prijavljeni vaščan Mirko Dariž, ki je daleč naokrog znan po svoji revolucionarni preteklosti. Vsi ki so ga poznali, vedo povedati, da si utiral pot v življenje brez očeta, povsed zapostavljen in zaradi ljubezni do rodne grude preganjan. Takkrate socialne in nacionalne krivice do slovenskega življa so mu že leta 1931 pokazala pot v antifašistično organizacijo, ki jo je vodila KPJ, katere član je postal isto leto.

Ce omemimo samo nekaj drobcev njegove revolucionarne poti, ne bi mogli mimo velikih demonstracij v Dekanah in Kopru leta 1932, kjer je pokojni Mirko nastopil v imenu KP in s svojim osebnim vzgledom pokazal, kako se je treba boriti proti fašizmu. Od te poti ga niso odvrnila niti preganjanja in mučenja antifašistov. Sredi revolucionarnega snovnja je dočakal Mirko s svojimi tovariši drugo svetovno vojno, ko so ostali komunisti tega področja zaradi vojnih razmer brez zveze s svojo organizacijo v zaledju. Prav njegov iznajdljivost in prisembost je pripisati, da je bila ta zveza ponovno vzpostavljena, kajti nevarna pot, ki je opravil na pomembni javki v Planino, je bila odločilna za obnovitev stikov s CK KPS. V Rijanzi pri pokojnem Bremetiču in tovariju Iskri, kamor je pripeljal Mirko člana CK KPS Oskarja Kovačiča, je bil namreč ustavljena I. rízanski rajon ter kmalu za tem terenski odobor OF. V tem razdobju je Mirko prevzel tudi odgovorno nalogo obveščevanja v terenskem odboru OF v Kubedu ter je do osvoboditve hrabro nosil brez tega nevarnega dela.

Tudi po osvoboditvi Mirko ni pozabil na svoje poslanstvo ter je z osebnim vzgledom pokazal mladi generacijski pot v nove družbene odnose. Vsi prebivalci Kubeda ter njegovi številni znanci in prijatelji iz vse Slovenske Istre, ki so poznali gorenjsko revolucionarno delo tovarisja Mirka, so na njegovi poslednji poti obljubili, da bodo tudi v bodoči cenili njegovo bogato revolucionarno zapuščino ter nadaljevali njegovo delo. To bo najlepša oddolžitev njegovemu spominu.

ZAHVALA

Ob bridi in prerani izgubi ljubega moža

JOSIPA ŠKRABA

se iskreno zahvaljujem osebju zdravstvenega doma v Ilirske Bistrici, posebno dr. Marjanu Kovaču in medicinski sestri Dragici Butinarjevi, podjetju »Topol«, darovalem vencev in cvetja, vsem, ki so mi stali ob strani in mi pomagali, ter vsem, ki so spremili pokojnika na njegovi zadnji poti.

Topol, dne 1. julija 1961.

Žalujoča žena Anica

ZAHVALA

Ob menadni smrti, ki nam je ugrabil našega ljubljenega moža, očka, sina, brata in zeta

FRANCA KRAŠEVCA

podoficirja LM
postaje LM Ilirska Bistrica

se iz vsega srca zahvaljujemo vsem, ki ste nam s toljalno besedo lajšali srčno gorje in v tako velikem številu spremili nepozabnega pokojnika na njegovi zadnji poti. Posebno zahvalo izrekamo tovarisiem iz oddelka za notranje zadeve OLO Koper in poklicnim tovarisiem iz Ilirske Bistrici. Dvajce in Hrpelj za častno udeležbo pri pogrebu in ganljive noslovnine besede ob odprttem grobu, dalje pevcem domače Svobode in podgrajski gcdbi na pihalu, članom političnih in drugih organizacij ter prijateljem in znancem za številne vence, kakor tudi prebivalcem Hrpelj in Kozine, ki ste nam kakorkoli izrazili sočustvovanje, vsem in vsakemu posebej prisrčna zahvala.

Hrpelje, julij 1961

Žalujoči
žena Vojka z otrokom, družini Škerjanc in Kraševcem ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Vsem zdravnikom, zdravstvenemu osebju, predvsem pa kirurgu dr. Dušanu Možini iz izolske bolnišnice se iskreno zahvaljujem, ker so mi s svojo veliko pozrtvovalnostjo rešili življenje.

Posebno se zahvaljujem tudi krovodajalcem, katerih kri mi je rešila življenje: Alfonzu Eferlu, Justini Falkner, Mariji Goja, Dušanu Kozini, Danici Lukač, Bojanu Medvedu, Stefanu Mesariču, Francu Pipanu, Mariji Stančić, Živiku Stevanoviću, Arifu Selimiju, Germanu Soldatiču, Vidu Strausom, Sergeju Trebecu in Stanku Žužku iz Kopra ter dr. Poldetu Hladniku iz Izole. Na posebno prošnjo krovodajalske postaje pa so med samo operacijo dalli kri se Marija Raimund, Stefan Valan in Venceslav Vladič iz Izole.

MIRE CETIN

OBVESTILO

Ortopedska ambulanta v Valdoltri obvešča, da zaradi letečih dopustov od 1. julija dalje do preklica ob sredah ne bo poslovala. Ordinacije ob ponedeljkih, torčkih in četrtekih ostanejo nespremenjene.

RAZPIS

Po 21. členu zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Uradni list FLRJ št. 52/57) razpisuje komisija za razpis mest direktorjev pri Občinskem ljudskem odboru Piran delovno mesto

UPRAVNICA

Zavoda za ureditev Fiese — v Portorožu.

Pogoji: srednja ali nižja strokovna izobrazba in desetletna praksa v gospodarstvu. — Prijave vložite do 21. 7. 1961 pri ObLO Piran.

PODGETJE »ELEKTRO - KOPER« KOPER

sprejme v uk

4 VAJENCE ZA ELEKTROINSTALATERJE in 1 VAJENCA ZA KLJUČAVNIČARJA

Pogoji: uspešno opravljena osemletna šola in stanovanje na območju Kopra, Izole ali Pirana. — Učna doba traja 3 leta.

Prošnje sprejemamo do 1. avgusta 1961.

Upavni odbor

ZDRAVSTVENEGA DOMA KOMEN

razpisuje prosti delovni mesta za:

1. UPRAVNIKA,
2. STOMATOLOGA.

Pogoji: Pod 1.: zdravnik z opravljenim strokovnim izpitom in z najmanj petletno prakso v ambulantno-polikliničnem delu. Stanovanje na razpolago. — Pod 2.: stomatolog ali zobar — srednja izobrazba. Mesto v zobni ambulanti Dutovlje. — Osebni dohodki po pravilniku o osebnih dohodkih. — Nastop službe takoj ali po dogovoru. — Pravilno kolkovalne prošnje s kratkim življenjepisom pošljite upravi ZD Komen v Komenu.

Upavni odbor

Kam v uk?

Naslednja trgovska podjetja takoj sprejmejo v uk učenje vajence trgovinske stroke:

III. OKRAJNO PRVENSTVO MODELOV JADRNIC IN MOTORNIH ČOLNOV

Mladi modelarji so presenetili

Minulo nedeljo je bilo v Izoli III. okrajno prvenstvo modelov jadrnic in motornih čolnov, ki se ga je udeležilo 41 tekmovalcev iz Kopra, Pirana, Ilirske Bistre, Postojne in Izole.

V 20-metrskih improviziranih bazenu sredi parka Arrigoni so najprej nastopili modeli motornih čolnov s krmnimi električnimi motorčki in od 12 tekmovalcev so prva tri mesta zasedli člani modelarskega kluba Mechanoteknika Izola: Franc Pokorn s časom 9,5 sekund, Ivo Dudinec (11,1 sek.) in Janko Gobbo (16,2 sek.).

Nato so v istem bazenu tekmovali modeli motornih čolnov z vgrajenimi električnimi motorčki in znagnalo so zopet bili domačini: Franc Pokorn, Ivo Dudinec in Rudi Semeljauer.

Popoldne pa so bili doseženi v ilirskem zalivu naslednji rezultati: Jadrnice nacionalne klase »F-2«: 1. Dušan Perger, Izola; 2. Saso Sancin, Piran in 3. Janko Gobbo, Izola. (Nastopilo je 6 tekmovalcev).

Jadrnice internacionalne klase »M«: 1. Mirko Maglica, Izola; 2. Zdravko Valenčič, Piran; 3. Dušan Černec, Piran.

Jadrnice internacionalne klase »G«: 1. Janko Gobbo, Izola; 2. Duško Clego, Izola; 3. Saso Sancin, Piran. (Nastopilo je 6 tekmovalcev).

ZAKAJ TAKO?

Z veseljem smo sprejeli novico, da si je NK Izola priboril prvo mesto v tekmovanju okrajne nogometne podzveze. Že takrat smo bili prepirčani, da bo enajstorica Izole častno zastopala naše nogometne z udeležbo na kvalifikacijskem tekmovanju za vstop v Slovensko consko ligo.

Upravni odbor NK Izole pa je z doslej neznanih vzrokov odstopil od nadaljnega tekmovanja.

Ta odločitev brez dvoma razburja navijače Izole kakor tudi vse športno občinstvo, saj je bilo s tem izločeno iz tekmovanja edino moštvo okraja Koper, ki se je kvalificiralo v zadnjo tekmo za vstop v SCL. Če je upravni odbor NK Izole zasledoval pri tej svoji odločitvi le lastne interese, ker se je zbal verjetnega poraza v srečanju z drugimi moštvi, potem je njegovo dejanje še bolj vredno obsojanja. Ta njegova odločitev je tudi presenetila drugoplasirano moštvo na okrajni tabeli, to je moštvo NK Tomos, ki bi lahko nastopilo v kvalifikacijskem tekmovanju za vstop v Slovensko consko ligo. Zato bi bilo prav povprašati vodstvo NK Izole, zakaj se je odločilo za odstop v kvalifikacijskem tekmovanju in poiskati vse krive za takšno dejanje ter upoštevati kazenske sankcije pravilnika o tekmovanju.

V.J.

Hidrogliserji z eksplozivnimi motorčki do 2,5 ccm:

1. Franc Pokorn, Izola (90 km/h); Rudi Semeljauer, Izola (78,84 km/h);
- 3.—4. Gvardjančič, Koper, — Pavlovčič, Izola.

Tekmovanje modelov hidrogliserjev je bilo nadve zanimivo, saj niso večji od škatlice vžigalce, njihovi eksplozivni motorčki pa so pritrjeni

nad modelom in opremljeni z zračnim propelerjem. Z jekleno vrvjo so ti modeli privzeti na drog, ki je zabit v morško dno, in okrog droga lahko dirčjo po vodni gladini z več kot 80 km na uro.

V soboto in nedeljo pa bo v parku Arrigoni v Izoli republiško prvenstvo modelov jadrnic in motornih čolnov, na kar se posebej opozarjam vse ljubitelje tega športa.

JUGOSLOVANSKI NOGOMETNI POKAL

Zaslужena zmaga Postojne

NK Postojna : NK Tomos
5 : 2 (1 : 1)

Osnovni podatki: Postojna, 2. julij. Mestni stadion. Vreme sončno in vročo. Igrališče dobro. Gledalcev okrog 300. Sodnik Conda z Raketa. Streliči: v 35. minutu Kaljanec, v 47. in 57. minutu Brajevič, v 75. in 79. minutu Ipavec, vsi za Postojno — Furlanič v 37. minutu in Jermanič v 52. minutu za Tomos.

POSTOJNA: Jošt (Maver), Slivar, Cošč, Čehič, Kaljanec, Simšič, Celan, Soldat (Brajevič), Ipavec, Lukavac, Blazjak.

TOMOS: Krašna, Brojan, Bole, Ulčnik, Čop, Vidakovič, Skorjanc, Jermanič, Valdevit, Furlanič, Olup.

V začetku je bila igra oben moštov zelo živa in šele v 35. minutu je bil prvi gol. Takrat je namreč v kazenskem prostoru gostov prislo do nesporazuma, vendar cesar je sodnik upravičeno dosodil enajstmetrovko in Kaljanec je s preciznim strehom ukal vratarja Krašna. Ze dve minutih kasneje pa je Furlanič izkoristil nepazljivost obrambe Postojnčanov ter z odličnim strehom v mrežo domačinov dosegel končni rezultat prvega polčasa 1:1.

V drugem polčasu so bili domačini boljši od pomiljene enajstorcev gostov. Ze v 47. minutu so domačini po Brajeviču dosegli drugi gol in skupaj nate je bil uspešen Jermanič, ki je dosegel izenačenje. Rezultat je bil 2:2. Pet minut kasneje pa so že Postojnčani z Brajevičem na čelu zabeležili nov gol, kljub temu, da je bil odpor gostov nadve pozrtvovan. In šele ko je Ipavec v 75. minutu v hitrem protinapadu dosegel četrti gol za domačine, je mlado moštvo iz Ko-

BALINANJE

Takojo po otvoriti novega balinšča v Podgradu je šest skupin članov novega društva Partizan iz Podgrada, Partizan iz Hrpelje-Kozine ter sindikalne podružnice pri ObLO Hrpelje odignalo prijateljsko tekmo, ki se je zaključila z zmago TVD Partizan Hrpelje-Kozina. —va-

GELÉE ROYALE — MATIČNI MLEČEK, garantirano znanstveno stabiliziran — proizvod Zavoda za čebelarstvo, dobite v vseh lekarjnah. Lekarne, ki preparamata še nimačo, naj ga nabavijo pri »Kemofarmaciji« v Ljubljani.

na modelom in opremljeni z zračnim propelerjem. Z jekleno vrvjo so ti modeli privzeti na drog, ki je zabit v morško dno, in okrog droga lahko dirčjo po vodni gladini z več kot 80 km na uro.

V soboto in nedeljo pa bo v parku Arrigoni v Izoli republiško prvenstvo modelov jadrnic in motornih čolnov, na kar se posebej opozarjam vse ljubitelje tega športa.

pra prešlo v obrambo, a mu ni uspelo preprečiti še enega Ipavevega strela v njihovo mrežo. Ta Ipavčev streli je bil najlepši zadetek dneva, saj je na lepo podano žogo hitro reagiral in z razdalje petih metrov od gola z glavo odrnil žogo pod samo prečko v mrežo NK Tomos.

Igra pomiljene enajstorce NK Tomos je bila lepa, posebno še, če veamo, da je bilo več igralcev, ki so prvi oblekli dres članske vrste.

Morda pa bi NK Tomos celo zmagal, če bi nastopili znani člani prvega moštva: Luklč, Pogačnik, Gombač, Kavalci in Bertok ... R. K.

Kdo je bolj nestrenen — instruktor ali tri mlade padalke, ki čakajo na start letala, da jih bo dvignilo v zračne višave, od koder bodo odskočile na določen cilj? Žal do skoka zastopnic naše ženske državne padalske reprezentance ni prišlo, ker je strokovno vodstvo bilo mnem, da je premičan veter in blategaliti ptili pogumnim mladenkam nevaren. Mlade padalke — 17-letna Zagorka Boljevič iz Titograda (za sabo ima 86 skokov), 21-letna Viktorija Vujičevič iz Zenice (172 skokov) in svetovna rekorderka v skokih na cilj, Mariborska Erika Frasova, so bile zelo nejevoljne, kajti vsak skok pomendi nove izkušnje. Ki je z mojstrskim skokom z zadrlkom navdušil vse prisotne

Junaki višav so navdušili tisočglavo množico

(Nadaljevanje s 1. strani)
grama dobesedno stapljale med seboj.

Mimo parade aerotaksija — štiri sededežnega letala »Cessna«, miniaturnega letela YU-CFN, ki so ga izdelali v Zagrebu ter ima vgrajen motor nemškega ljudskega avtomobila, pozornosti vzbujajo-

jočega turističnega in poslovnega letala KB-11 in vrste drugih jeklenih pticov so bila posebno prikupna jadrnalna letala domače konstrukcije »Košava«, »Vaja«, »Jastreb« in »Mačka«. Posebno slednje je vodil znani pilot Kovacič s tako večino, da je gledalcem pohajala sapa, ko so sle-

Za pokal Jugoslavije 1961

Na razpis Komisije za odbojko se je prijavilo 15 moških in 3 ženske ekipne. Moške ekipe tekmujejo po izolčnem sistemu, ženske ekipe pa bodo imele 30. julija turnir v Sežani. Rezultati prvega kola: TVD Pivka :

NAMIZNI TENIS

Namiznoteniska zveza Slovenije je te dni izdelala lestvico najboljših namiznoteniskih igralcev in klubov. Pri tem je ugotovila, da so mladinci Kopra v letošnji sezoni že osvojili osmo mesto, medtem ko pionirji delijo z namiznotenisko ekipo »Mladost« iz Kramja 8. in 9. mesto.

NEDELJA, 16. julija: 8:00 Domače novice — 8,05 Kmetijska oddaja: Aktualna beležka tedna — Kalko bo letos in krmno — Izkušnje drugih — 8,20 Za dobro jutro vam bomo zapeli in zaigrali — 9,00 Naša reportaža: S planšarji in planinci — 9,15 Zabavni zvoki — 9,45 Poje Betty Jurkovič — 13,30 Sosedni kraji in ljudje — 14,00 Glasba po željah — 15,00 Poročila — 15,10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,15 Gorenjski voščinski orkester — 15,30 Igrajo veliki zabavni orkestri.

PONEDELJEK, 17. julija: 13,40 Odromki iz oper — 14,30 Športni preglej — 14,40 Čas cvetočih česenj na Japonskem z orkestrom Werner — 15,30 Slovenske narodne.

TOREK, 18. julija: 13,40 V zabavnem ritmu — 14,00 S popevkami doma in na tujem — 14,30 Poje otroški zbor osnovne šole iz Pivke — 14,45 Z orkestrom Horst Wende — 15,30 Zavrtimo se v tempu valčka.

SREDA, 19. julija: 13,40 Mali ansambl igrajo za vas — 14,00 Narodne pesmi in pleси iz raznih krajev — 14,30 Kulturni obzorniki: Skrb za izobraževanje bivših borcev — 14,40 Parada plošč — 15,30 Poje moški zbor Svobode iz Kopra.

CETRTEK, 20. julija: 13,40 Igra orkester Nelson Riddle — 14,00 Glasba po željah — 14,40 Melodije za prijetno popoldne — 15,30 Slovenske narodne pesmi — 18,00 Turistična oddaja — 18,30 V ritmu z velikimi plesnimi orkestri.

PETEK, 21. julija: 13,40 Festival v Kostarki z orkestrom Stanley Black — 14,00 Odromki iz operete »Melodije srca« Janka Gregorja — 14,30 Domace aktualnosti: Ljudske univerze v novih pogojih — 14,40 Poje zbor RTV Ljubljana — 15,30 Češka godba.

SOBOTA, 22. julija: 13,40 Narodne pesmi — 14,00 Glasba iz jugoslovenskih filmov Bojana Adamiča in Boruta Lesjaka — 14,30 Reportaža: Crne brzostrelke — 14,45 M. Vukodragović: Pot v zmago — 15,15 Zdaj zapojimo pescem o svobodi.

VŠAK DAN POROCILA ob 7,30, 13,30 in 15. ur. Glasba za dobro jutro vsak dan ob 7,15 in 7,35, zabavna glasba ob 15,10, reklame ob 7,15 in 10,10.

TVD Postojna 3:0, TVD Prestranek : TVD Jelšane 0:3, TVD Koper : ONZ Koper 3:2, Slavnik Koper : TOMOS Koper 3:0, Gradbenik Izola : ObLO Izola 0:3, TVD Izola II : Mechanoteknika Izola 3:0, Telekomunikacije Sežana : Elektro Sežana 3:2 TVD Izola I. — prosta.

Največje presenečenje I. kola je bila zmaga TVD Partizana Jelšane nad TVD Paratizanom Prestranev v Prestranku s 3:0 (15:8, 15:5 in 15:6). TVD Prestranek je namreč v spomladanskem delu okrajne lige v gornej skupini osvojil I. mesto, Jelšane pa tretje mesto v spodnji skupini.

Preseneči tudi tesna zmaga TVD Partizana Koper nad sindikalno ekipo ONZ Koper 3:2. Ekipa ONZ Koper je bila enakovreden nasprotnik in pričakujemo, da se bo priljavila v prihodnjem letu za redna tekmovanja v okrajni ligi.

V petek, 14. julija, ob 18. uri se bodo pomerili zmagovalci med seboj in sicer v Jelšanah: Jelšane : Pivka, v Kopru: TVD Koper : TVD Izola I. v Izoli: Slavnik Koper : ObLO Izola in v Sežani Telekomunikacije Sežana : TVD Izola II.

JADRANJE

Majerič resen kandidat

Konec julija bo v Kopru evropsko mladinsko prvenstvo jadrnic klasi Snipe. Na III. republiškem jadrnalem prvenstvu te klase, ki je bilo 24. in 25. junija v Kopru, načrtnem zalivu in so se ga udeležile po tri najboljše posadke iz Kopra in Izole, je prepričljivo zma-

gal Saša Majerič, član PBD »Burja« iz Izole z jadrnico »Mojca« in flokistom Slavkom Zbogarjem. Majerič je zmagal v vseh treh regatah, njemu pa so sledili: Čok-Jurca na »Delfinu« JK »Jadro«, Pengar-Turk na »Metki« PPD »Burja« in Maglica-Jugovac na »Mimki« PPD »Burja«. Žal se ni tako tega republiškega jadrnalnega prvenstva v klasi Snipe udeležili jadrnici iz Pirana, Valdoltre in Ljubljane.

VESLANJE

VESLAŠKA REGATA NA BLEDU

V nedeljo je bila na Bledu veslaška regata, ki so se udeležili veslaški klub Bled, Novo mesto, »Savica«, Branik — Maribor in »Argo« Izola.

Zaradi pomanjkanja prevoznega sredstva je veslaški klub Argo iz Izole poslal na tekmovanje samo štiri čolne, ki so dosegli naslednje rezultate:

mladinski četverec s krmnjem je zasedel I. mesto (Ivan Tul, Bruno Bržan, Danilo Adamčič, Zorko Dežot) in krmnilar Aleksander Grbec,

Skif — član: 3. mesto (Ivo Lazar), Skif — mladinka: 3. mesto.

Dve prvi mestni in dve tretji mestni načrtni čolni so veslaški klub Argo Izola vsehakov velik uspeh.

Tudi Saša Majerič z Mojco bo resni kandidat za dober plasman na evropskem prvenstvu v klasni Snipe.

TIMAV

Timav je poznana krasna reka. O njej so že pisali več razprav. 24. geografov jo je opisovalo v starem in srednjem veku. Stari Latinem je bil spodnji Timav pri Stivanju že kar veletok, ki ga je že proslavil latinski pesnik Vergil.

Izvira blizu Jelšan iz več potokov, pri Bistrici sprejema več pritokov, pod Premom je že prava reka, pri Šanči se pa obrne v 13 km dolgo Vremsko dolino, kjer postane zaradi številnih jezov mirna in globoka reka.

Po 47 km dolgem vrhnjem teku preluknja skube pod Škočjanom in se izgubi v Marincevo jamo, teče skozi »Vrat«, pa se prikaže na dnu »Velikega bresnega«. Iz Vel. bresnega se vnovič izgubi v podzemski vodotline, ki so brez kapnikov, z njihova divja razdrapanost napravi pri obiskovalcu občut veličastja. Podzemski se sledi še 1 in pol km, dokler ne

zgrgra v Mrtvem jezeru v ozko žrelo.

Dolgo ni bilo znano, kam ta reka izgine. Sele 1. 1841 so v Jam pri Trebeščah našli globino 221 m in podzemski tok Timava. Podzemski bobenjenje te reke se čuje tudi na dnu 300 m globoke »Kačje Jame« pri Divači. S kemičnimi barvili so ugotovili, da privre po 40 km dolgem podzemskem toku pri Stivanu devinskim iz 3 glavnih izvirkov (nekaj jih je bilo celo 9) s silno močjo na dan.

Ker privre dosti več vode, kot se je izgubil v jamah, pomeni to, da se vsa krasna podtalna voda odteka v Timav, ki ima še celo stranske odtoke pod zemljo do morja. Tak podzemski odtok je tudi Narbeno-Brijanica, iz katere izpajo do 100 l pitne vode na minuto za Trst in okolico. Tržaški okoličani pravijo vodoval kar kratko »bržinka«. Vodoval je bil otvorjen že 1. 1856.

Kot močna reka se Timav po 1 in pol km dolgem teku izliva v morje.

Hongkong se širi na morje

Hongkong je prav gotovo najbolj gosto naseljen del našega planeta. Kolonija meri 1013 kvadratnih kilometrov in šteje okoli štiri milijone prebivalcev (okrog štiri tisoč ljudi na kvadratni kilometr). Britanske oblasti so sklenile, da bodo prenaselenost kolonije rešile po holandskem vzorcu: izsušile bodo more. Izdelali so načrt, po katerem se bo v šestih letih preselilo na izsušeno dno 100.000 ljudi.

Od Ajdovščine do izvira mrzlega Hubla je polno naravnih in zgodovinskih zanimivosti. Med te sodijo tudi še dobro ohranjene razvaline starih Fuzin (na sliki). Ob vnožju poživila romantično sotesko izvir Hubla, ki privre iz žive skale. Ob dežju dela do 50 m globok slap. Tu je tudi velika naravna jama, ki so jo že počasto raziskovali. Stari ljudje pripovedujejo, da se po enem izmed rogov pride do idrijskega Divjega jezera. Ob izviro Hubla ima Planinsko društvo Ajdovščina lepo oskrbovano planinsko kočo.

(Foto Perat)

Pred glasbo ni človek nikjer več varen: slišimo jo doma, v avtu, na vlaku, v avtobusu, v trgovinah in lokalih, nosimo oz. nosijo tranzistorje v žepih in torbicah. In da bi bila mera polna, so si zdaj izmisliši še miniaturni sprejemnik, montiran na ročaju dežnika. Torej »glasbeni dež«. Pripravo je izdelala neka japonska tovarna

DRŽAVNA TAJNOST
Angleški publicist Malcolm Modgreen ima o državni tajnosti takšno mišljenje: »Državna skrivnost je tisto, česar zaveznički največkrat ne vedo, kar pa je sovražnikom največkrat zelo dobro znano.«

Italijanski modni kreatorji so spet izmisliši nekaj novega za ženski svet. Pravzaprav naj bi veljalo le za te vroče poletne dni, ko je ženskam močno odveč tudi ročna torbica. Gre za poseben predal vrhu slamečata pokrivala, v katerem ima lastnica pri roki vse najnujnejše toaletne pripomočke in se očala proti soncu povrh. Morda praktično — vprašanje pa je, kako bi to dodatno težo na glavi ženska lahko prenašala

Skrifi zaklad

Nenavadno dogodivščino je doživel nekaj dečkov z otoka Ugljena, ki so se igrali gusarje. Vživel so se v svojo igro in iskali skriti zaklad. Toda namesto zaklada so v neki jami naleli na volčji brlog. V njem so bili štirje volčiči. Dečki so bili presenetljivo pogumni. Polovili so volčiče

Spalna maska imenujejo Rusi tako napravo, ki so jo predstavili na velesejmu v Utrechtu. Uporabljajo jo v bolnišnicah, in sicer namesto mamil kot uspavalo sredstvo. Zaenkrat ni za privatno uporabo

in dobili od lovske družine denarno nagrado. Tako so torej le odkrili nekakšen zaklad.

Beirut? Aleksandria? Kairo? Casablanca, itd.? Kje pa Cisto navaden in čisto naš Koper!

Le da to naše obmorsko mestno poseča vsak dan bolj pestra mešanica ljudi najrazličnejših ras. Obiskovalca na slikah sta na velesejmu v Trstu, od tam pa sta napravila nekratek skok k nam. Rada sta pristala

Dementjov je kar zaigralo okoli scra. Svojo igro je nadaljeval:

»Prosim vas,« je rekel precej strogo, »da svoje besede o generalu Feldmeyerju prekličete.«

»Prekličem, prekličem.« Mölich je prijateljsko potrepljal Dementjova po hrbtni. »Prekličem, slavni kapetan Ru-

ckert. Vaš komandant je heroj, zato je tako vzgojil tudi svoje oficirje.«

Formalnosti niso trajale niti pol ure.

Čez pol ure je Dementjov spet stopil v Mölichov kabinet.

Tokrat ga ni več spremil Zandel. Načelnik ga je sprejel hladno in ga ni niti povabil, naj sede. Vrh tega

ga je iznenadil z nepričakovanim vprašanjem.

»Povejte mi, kako je z gmotnim položajem vaše družine.«

Dementjov je kar zaigralo okoli scra. Svojo igro je nadaljeval:

»Nimam družine. Mati in žena sta ostali v Berlinu.«

Že sedem mesecev nimam od njih nikakršnih novic. Vse kar imam, sem — jaz.« Dementjov se je nasmehnil. »In razen sebe ne potrebujem nikogar... razen zmage nad sovražnikom.«

»Čudovito,« je vzkliknil Mölich. Potem pa se je zbegano popravil. »Sočustvujem z vami, kaj hočete, vojna je, kapetan, vojna.«

»Kje stanujete?«

Dementjov mu je povedal:

»Stanujem pri slikarju Pesisu; v njegovem stanovanju

so umetniške slike, ki so zavarovane z vašim dokumentom.«

Kakor vidite, sem se z vami seznanil, še preden sem stopil v vaš kabinet.«

»Kako? Pesis pravite?« Polkovnik je potegnil iz žepa knjižice in začel listati.

»Aha! Trdnjavská ulica 4, stanovanje 9. Je prav?«

»Pravilno.«

»Je tam vse v redu?«

»Vse.«

»Povejte mi kapetan, kakšna kolekcija je to?« Mölich

se je naslonil na stolov naslon. »Se razumete na slike?«

»Ne. Za te stvari nimam nikakršnega smisla. Jaz sem vojak. Kar boste ukazali, to bom storil.«

»Čudovito,« je spet reklo polkovnik. »Za vas imam prvo nalogu. Dobil sem informacijo, da v mestnem muzeju nek podleži jemlje z zidov vse vredne slike in jih zamenjuje z nekakšnimi neumnostmi, kar je vrednega pa skriva. Preverite to in bodite brez milosti. Hkrati s tem pa proučite, koliko bi bilo potrereno zabojev, da bi slike iz muzeja zapakirali — brez okvirov seveda.«

VOHUNSKI ROMAN IZ II. SVETOVNE VOJNE

»Kdo vas pozna in kdo lahko za vas jamči?«

»Kdo pozna vojaka? Če komandant moje osme divizije pobegne Rusom, tako kakor je uspel pobegniti meni, vam bo rekel, da sem pravi vojak. Takšna karakteristika je bila najboljša, ki jo je dal general Seldmeyer.«

»Tako? Vi ste iz divizije tistega staromodnega čuda?«

Dementjov se je dvignil in z drhtecim glasom dejal:

»Gospod Mölich! Njasi bom služil kjerkoli in najsi bo moj komandant kdorkoli že, ime Feldmeyerja je zame sveto. Takšen je moj zakon! Nikomur ne dovolim, da se norčuje iz komandanta, za katerega sem šel v smrt.«

Dementjov je napravil ta smeli izpad in z zvestino ogledal Mölcha.

Dementjovovo presojanje ni bilo preprosto. Prvič: razgovor o zvezah in poznanstvih je moral biti čim krajsi, drugič pa je hotel Mölchu pokazati, da bo najboljši služabnik in da bo izpolnjeval njegova povelja voljno in na mah. V svoji igri se Dementjov ni zmotil. Mölich je skočil z naslonjača in kazoo na Dementjova, rekel Zandlu zanosno:

»Glejte, takšni oficirji bodo rešili Nemčijo! Zapomnite si moje besede, Zandel.«

Dementjovu je kar zaigralo okoli scra. Svojo igro je nadaljeval:

»Prosim vas,« je rekel precej strogo, »da svoje besede o generalu Feldmeyerju prekličete.«

»Prekličem, prekličem.« Mölich je prijateljsko potrepljal Dementjova po hrbtni. »Prekličem, slavni kapetan Ručkert. Vaš komandant je heroj, zato je tako vzgojil tudi svoje oficirje.«

Formalnosti niso trajale niti pol ure.

Čez pol ure je Dementjov spet stopil v Mölichov kabinet. Tokrat ga ni več spremil Zandel. Načelnik ga je sprejel hladno in ga ni niti povabil, naj sede. Vrh tega

ga je iznenadil z nepričakovanim vprašanjem.

»Povejte mi, kako je z gmotnim položajem vaše družine.«

Dementjov je hitro reagiral.

»Nimam družine. Mati in žena sta ostali v Berlinu. Že sedem mesecev nimam od njih nikakršnih novic. Vse kar imam, sem — jaz.« Dementjov se je nasmehnil. »In razen sebe ne potrebujem nikogar... razen zmage nad sovražnikom.«

»Čudovito,« je vzkliknil Mölich. Potem pa se je zbegano popravil. »Sočustvujem z vami, kaj hočete, vojna je, kapetan, vojna.«

»Kje stanujete?«

Dementjov mu je povedal:

»Stanujem pri slikarju Pesisu; v njegovem stanovanju so umetniške slike, ki so zavarovane z vašim dokumentom. Kakor vidite, sem se z vami seznanil, še preden sem stopil v vaš kabinet.«

»Kako? Pesis pravite?« Polkovnik je potegnil iz žepa knjižice in začel listati.

»Aha! Trdnjavská ulica 4, stanovanje 9. Je prav?«

»Pravilno.«

»Je tam vse v redu?«

»Vse.«

»Povejte mi kapetan, kakšna kolekcija je to?« Mölich

se je naslonil na stolov naslon. »Se razumete na slike?«

»Ne. Za te stvari nimam nikakršnega smisla. Jaz sem vojak. Kar boste ukazali, to bom storil.«

»Čudovito,« je spet reklo polkovnik. »Za vas imam prvo nalogu. Dobil sem informacijo, da v mestnem muzeju nek podleži jemlje z zidov vse vredne slike in jih zamenjuje z nekakšnimi neumnostmi, kar je vrednega pa skriva. Preverite to in bodite brez milosti. Hkrati s tem pa proučite, koliko bi bilo potrereno zabojev, da bi slike iz muzeja zapakirali — brez okvirov seveda.«

VIII

Dementjovu je poskakovalo srce, ko je šel v muzej.

Zjutraj je šel k majorju Zandelu, ker je upal, da ima major propustnico za operativno pristanišče in da mu bo uspelo videti dokument in če bo sreča, tudi ukrašti. Vse pa se je obrnilo mnogo bolje. Dobil je delo, kjer bo imel možnost, da izve vse o evakuaciji. V muzeju je takoj opazil, da so originali slik zamenjani. Izmenadila ga je naivnost, s katero je bilo to napravljeno. Na nekem okviru so pustili ljudje, ki so zamenjavali slike, tablico, ki se je nanašala na original.

Dementjova je po muzeju spremil čuvare, prijeten starček z rdečasto plešo, ki so jo obrobili sivi in redki lasje.

Na muzejskih oknih so bile vreče s peskom in ko sta prišla v veliko dvorano, je moral starec prižgati brljavo svetilko. Nekateri slik sploh ni bilo moč videti. Dementjov si je hotel stareca bolje ogledati. Iz žepa je potegnil električno baterijo in jo vperil v tablico, ki je visela pod zamenjanim originalom in ni ustrezala sliki, ki je sedaj visela na zidu. Pazljivo je prečital napis na tablici, pogledal sliko, se hipoma obrnil in pogledal stareca. Njegove izbuljene oči so mu povedale vse.

»Lepa slika,« je reklo Dementjov mirno in šel dalje; za seboj je slišal, kako se je starec globoko oddahnil.

Dementjovu se je ta pošteni in naivni starec zasmilil.

»Kje pa hranite dragocenosti?« je vprašal Dementjov ravnočuno.

»V kleti, gospod kapetan,« je reklo starec ponino.